

4361

ՆԱԿԱՆ

ԿՈՍՍՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ

(Բաղժեմիկներ)

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ

Ծ Ր Ա Գ Ի Ր Ը

Յ Ե Վ

ԿԱՆՈՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

3 K 11

2-22

Երևան, 1928

Յ Ե Ր Ե Վ Ա Ն 1928

3K7
2-22

14 NOV 2009
11 JUL 2005

ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ԿՈՄՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ (Բաղլեվիկների)

Ժ Ր Ա Գ Ի Ր Ը

Յ Ե Վ

1003
13850

ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ԿՈՄՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ (Բայլշէկների)

Ծ Ր Ա Գ Ի Ր Ը

(Ընդունված Կուսակցության 8-րդ համա-
գումարում, 18—23 մարտի 1919 թ.)

Ռուսաստանի Հոկտեմբերյան հեղափո-
խությունը (25-ն հոկտեմբերի — 7-ն նոյեմ-
բերի 1917 թվի) իրագործեց պրոլետարիատի
դիկտատուրան: Չբավոր գյուղացիության
կամ կիսապրոլետարիատի ռզնուլթյամբ
պրոլետարիատն սկսեց կոմմունիստական
հասարակության հիմքերը կառուցել: Հեղա-
փոխության զարգացման ընթացքը Գեր-
մանիայում յեվ Ավստրո-Հունգարիայում,
պրոլետարիատի հեղափոխական շարժման
անումը բոլոր առաջավոր յերկրներում,

Գրառեպվար 839 ք. հ. 809. Տիրաժ 3000

Պեհարատի 2-րդ տպարան Յերևանում—պ. 868

այդ շարժման խորհդային ձեվի տարածումը, այսինքն այն ձեվի, վորի անմիջական նպատակն է պրոլետարիատի ղեկավարության իրագործումը,—այս բոլորը միմյանց տվեց, վոր սկսվել է համաշխարհային պրոլետարական, կոմունիստական հեղափոխությունը և դարաշրջանը:

Այդ հեղափոխությունն անխուսափելի արդյունք եր կապիտալիզմի զարգացման, վորը ղեռնվա տիրապետում է բաղադրակիթ յերկրների մեծ մասում: Կապիտալիզմի յեվ բուրժուական հասարակության եյությունը մեր հին ծրագիրը նշտորեն—յեթե նշտվենք կուսակցության անհիշտ սոցիալ-դեմոկրատական անունը,—ընտրողել է հետեւյալ առաջադրություններով:

«Այդ հասարակության գլխավոր հատկանիշն է ապրանքային արտադրությունը՝ հիմնված կապիտալիստական արտադրական հարաբերությունների վրա, վորտեղ ապրանքների յեվ արտադրության միջոցների շրջանառությունն ամենից կարեւոր յեվ

նշանակալից մասը պատկանում է բանակով փոքրաթիվ մի դասակարգի. մինչդեռ պրոլետարիատը յեվ կիսապրոլետարիատը, վոր բնակչության խոշոր մեծամասնությունն է կազմում, իրենց տնտեսական դրությունը ստիպված են շարունակ կար պարբերաբար վաճառել իրենց բանվորական ուժը, այսինքն կապիտալիստների վարձկանը դառնալ յեվ իրենց աշխատանքով հասարակության վերին դասակարգերի յեկամուտն ստեղծել:

«Կապիտալիստական արտադրական հարաբերությունների տիրապետության շրջանըն ալեւի յեվ ալեւի յե ընդլայնվում, վորչափ տեխնիկայի մշտական կատարելագործումը՝ բարձրացնելով խոշոր ձեռնարկությունների տնտեսական նշանակությունը, դուրս է մղում մանր ինքնուրույն ձեռնարկողներին՝ նրանց մի մասին պրոլետար դարձնելով, մնացածների դերը սահմանափակելով հասարակական-տնտեսական կյանքում յեվ տեղ-տեղ նրանց քիչ թե շատ լիակատար,

քիչ թե շատ բացահայտ, քիչ թե շատ ծանր կախման մեջ դնելով կապիտալից:

«Բացի այդ՝ նույն տեխնիկական պրոգրեսը հնարավորութիւնն է տալիս ձեռնարկողներին միշտ ավելի մեծ չափով կիրառել կանանց յեւ յերեխաներին աշխատանքն ապրանքների արտադրութեան շրջանառութեան պրոցեսում: Իսկ վորովհետեւ, մյուս կողմից, ձեռնարկողների մոտ նա հարաբերաբար նվազեցնում է բանվորական կենդանի ուժի կարիքը, բանվորական ուժի պահանջն անհրաժեշտաբար յետ է մնում նրա առաջարկից: Այս պատճառով եւ աճում է վարձու աշխատանքի կախումը կապիտալից, յեւ բարձրանում է նրա շահագործման աստիճանը

«Իրերի այս դրութիւնը բուրժուական յերկրների ներսում յեւ նրանց մշտապես սրվող փոխադարձ մրցութիւնը համաշխարհային շուկայում միշտ ավելի ու ավելի յեն դժվարացնում ապրանքների վաճառքը, վորոնք շարունակ աճող քանակով են ար-

տադրվում: Գերարտադրութիւնը, — վոր յերեւման է գալիս քիչ թե շատ սուր արդյունաբերական ճգնաժամերի մեջ, վորոնց հետեւում են արդյունաբերութեան լճացման (засто́й) քիչ թե շատ տեւական շրջաններ, — բուրժուական հասարակութեան արտադրողական ուժերի զարգացման անխուսափելի հետեւանքն է: Գնաժամերը յեւ արդյունաբերութեան լճացման շրջաններն իրենց հերթին ավելի յեւս կործանում են մանր արտադրողներին, ավելի յեւս ուժեղացնում են վարձու աշխատանքի կախումը կապիտալից, ավելի յեւս արագացնում բանվոր դասակարգի դրութեան հարաբերական, իսկ յերբեմն եւ բացարձակ վաւթարացումը:

«Այսպիսով տեխնիկայի կատարելագործումը, վոր աշխատանքի արտադրողականութեան ավելացումն ու հասարակական հարստութեան աճումն է նշանակում, բուրժուական հասարակութեան մեջ իր հետ միասին առաջ է բերում հասարակական

անհավասարության աճում, ունեւորներով
յեւ չունեւորների միջեւ յեղած տարածու-
թյան մեծացում յեւ աշխատավոր մաս-
սաների եւ ավելի լայն խավերի համար
ապրուստի անապահովություն, անգործու-
թյուն ու բազմատեսակ զրկանքների շա-
տացում:

«Բայց բուրժուական հասարակությանը
հատուկ այս բոլոր հակասությունների ա-
ճումին ու զարգացմանը համաչափ՝ աճույր
ե նայեւ աշխատավոր յեւ շահագործվող
մասսայի դժգոհությունը տիրող կարգերից,
աճում ե պրոլետարների թիւն ու համերաշ-
խությունը յեւ սրվում ե նրանց պայքարն
իրենց շահագործողների դեմ: Միյնվնույն
ժամանակ տեխնիկայի կատարելագործումը,
համակենտրոնացնելով արտադրության յեւ
շրջանառության միջոցները յեւ հանրա-
յնացնելով աշխատանքի պրոցեսը կապիտա-
լիստական ձեռնարկություններում ավելի
յեւ ավելի արագ նյութական հնարավորու-
թյուն ե ստեղծում կապիտալիստական

արտադրական հարաբերությունները կոմ-
մունիստականով փոխարինելու համար,
այսինքն՝ հնարավոր ե դարձնում այն սո-
ցիալակա՞ն հեղափոխությունը, վորը միջազ-
գային կոմմունիստական կուսակցության՝
վորպես դասակարգային շարժման գիտակից
արտահայտի՝ ամբողջ գործունեյության
վերջնական նպատակն ե կազմում:

«Փոխարինելով արտադրության յեւ շր-
ջանառության միջոցների մասնավոր սե-
փակւնությունը հասարակականով յեւ հա-
սարակական-արտադրական պրոցեսսի պլա-
նաչափ կազմակերպություն մտցնելով՝
հասարակության բոլոր անդամների բարե-
կեցությունն ու բազմակողմանի զարգա-
ցումն ապահովելու համար՝ պրոլետարիատի
սոցիալական հեղափոխությունը կվոչնչաց-
նի հասարակության դասակարգային բա-
ժանումը յեւ դրանով կազատագրի ճնշված
ամբողջ մարդկությունը, բանի վոր վերջ
կդնի հասարակության մի մասը մյուսի
կողմից հարստահարելու բոլոր ձեւերին:

«Սոցիալական այս հեղափոխութեան անհրաժեշտ պայմանը պրոլետարիատի ղեկատուութեանն է, այսինքն պրոլետարիատի ձեռքով քաղաքական մի այնպիսի իշխանութիւն նվաճելը, վոր նրան հնարավորութիւն կտա ճնշելու շահագործողներին ամեն մի դիմադրութիւն: Նպատակ դնելով իրեն՝ ընդունակ դարձնել պրոլետարիատին իրագործելու պատմական իր մեծ կոչումը, միջազգային կոմմունիստական կուսակցութիւնը կազմակերպում է նրան վորպէս բոլոր բուրժուական կուսակցութիւններին հակադէր ինքնուրույն քաղաքական կուսակցութիւն, ղեկավարում է նրա բովանդակ պայքարը, մերկացնում նրա առջեւ շահագործողների յեւ շահագործվողների շահերի անհաշտ հակադրութիւնը յեւ պարզաբանում է նրան առաջիկա սոցիալական հեղափոխութեան պատմական նշանակութիւնն ու անհրաժեշտ պայմանները: Դրա հետ միասին՝ նա յերեւման է հանում մնացած աշխատավոր յեւ շահագործվող

վորջ մասսայի առջեւ նրա դրութեան անհուսալիութիւնը կապիտալիստական հասարակութեան մեջ յեւ սոցիալական հեղափոխութեան անհրաժեշտութիւնը հանուն նրա սեփական ազատագրման կապիտալի ճնշումից: Բանւոր դասակարգի կուսակցութիւնը՝ կոմմունիստական՝ կուսակցութիւնը դեպի իր շարքերն է կոչում աշխատավոր յեւ շահագործվող բոլոր խավերին, վորչափով նրանք պրոլետարիատի տեսակետի վրա յեն անցնում»:

Կապիտալի համակենտրոնացման յեւ կենտրոնացման պրոցեսը, վոչնչացնելով ազատ մրցումը, XX դարի սկզբին հանգեց կապիտալիստների հզոր մենաշնորհային միութիւններին՝ սինդիկատների, կարտելների, տրեստների կազմակերպման, վոր վեռական նշանակութիւն ստացաւ ամբողջ տնտեսական կյանքում, միախառնեց բանկային յեւ արդյունաբերական կապիտալը, հագին չափերով համակենտրոնացրեց կապիտալը յեւ զարկ տվեց կապի-

տալի **ԽԺԳ**ին արտահանմանը դեպի ոտար յերկրներ: Տրեստներն՝ ընդգրկելով կապիտալիստական պետութւոյնների ամբողջ խմբեր, ձեռնարկեցին աշխարհի տնտեսական վերաբաժանմանը, վորն ամենահարուստ յերկրներն միջեւ տերրիտորիալ գծով արդեն իսկ բաժանված եր: Ֆինանսական կապիտալի այդ դարաշրջանը, վոր կապիտալիստական պետութւոյնների միջեւ մղվող պայքարին անխուսափելիորեն ավելի սուր բնույթ ե տալիս, իմպերիալիզմի դարաշրջանն ե:

Այստեղից անխուսափելիորեն բղխում են իմպերիալիստական պատերազմներ, պատերազմներ վաճառաշուկաների, կապիտալի գործադրութւյան շրջանների, հում նյութերի յեւ վ բանվորական ուժի համար, այսինքն՝ համաշխարհային տիրապետութւյան յեւ մանր ու թույլ ժողովուրդների վրա իշխելու համար: Հենց այդպիսի բնույթ ունի 1914—18 թ.թ. առաջին մեծ իմպերիալիստական պատերազմը: Յեւ համաշխարհային

կապիտալիզմի զարգացման չափազանց բարձր աստիճանն ընդհանրապես, յեւ ազատ մրցման փոխարինումը պետական-մենաշնորհային կապիտալիզմով, յեւ արդյունքների արտադրութւյան ու բաշխման պրոցեսի հասարակական կարգավորման ապաքարատ ստեղծվելը բանկերի, այլեւ՝ կապիտալիստների միութւոյնների միջոցով, յեւ կապիտալիստական մենաշնորհներին հետեւող թանգութւյան անման ու սինդիկատների անող մնշումը բանվոր դասակարգի վրա, սրա հորտացումն իմպերիալիստական պետութւյան միջոցով, պրոլետարիատի տնտեսական յեւ քաղաքական պայքարի անազին դժվարացումը, յեւ իմպերիալիստական պատերազմի ծանր թշվառութւոյնների ու փլուզումի սարսափները,—այս ամենն անխուսափելի յե դարձրել կապիտալիզմի կործանումը յեւ նրա փոխանցումը հասարակական տնտեսութւյան մի ավելի բարձր տիպարի:

Իմպերիալիստական պատերազմը չեր

կարող վերջանալ զոչ միայն արդար հաշտությամբ, այլև՝ ընդհանրապես բուրժուական կառավարությունների միջեւ կնքած բիշ թե շատ կայուն խաղաղության դաշնագրով: Կապիտալիզմի զարգացման արդի աստիճանի վրա նա անխուսափելիորեն վերածվեց յեւ վերածվում է մեր աչքի առաջ շահագործվող աշխատավոր մասսաների յեւ նրանց գլուխն անցած պրոլետարիատի քաղաքացիական պատերազմի՝ ընդդէմ բուրժուազիայի:

Պրոլետարիատի աճող գործը յեւ մանավանդ նրա հաղթություններն առանձին յերկրներում, ուժեղացնում են շահագործողների դիմադրությունը յեւ առաջ են բերում կապիտալիստների միջազգային միության նոր ձեւեր (Ազգերի Լիգա յեւ այլն): Համաշխարհային մասշտաբով կազմակերպելով յերկրագնդի բոլոր ժողովուրդների սիտունատիկ շահագործումը, կապիտալիստների այդ միությունները նախ եւ առաջ բոլոր յերկրների պրոլետարի-

ատի հեղափոխական շարժումների անմիջական հնչման գործին են ձեռնարկում: Առանձին պետությունների ներսում այս բոլորն անխուսափելիորեն միացնում են քաղաքացիական կռիվը թե պաշտպանվող պրոլետարական յերկրների յեւ թե իմպերիալիստական պետությունների լծի տակ հնչված ժողովուրդների հեղափոխական պատերազմների հետ:

Խաղաղության, կապիտալիզմի տիրապետության ներքո միջազգային զինաթափման միջնորդ դատարանների յեւ այլն նշանաբաններն այս պայմաններում վոչ միայն ունակցիոն ուտոպիա յեն, այլև՝ աշխատավորներին խաբելու միջոց, վորով կապիտալիստները ձգտում են զինաթափել պրոլետարիատին յեւ նրան հեռու պահել իր շահագործողներին զինաթափելու գործից:

Միայն պրոլետարական կոմունիստական հեղափոխությունը կարող է հանել մարդկությունն իմպերիալիզմի յեւ իմպե-

կարող վերջանալ վոչ միայն արդար հաշտությամբ, այլև՝ ընդհանրապես բուրժուական կառավարությունների միջեւ կնքած քիչ թե շատ կայուն խաղաղության դաշնագրով: Կապիտալիզմի զարգացման արդի աստիճանի վրա նա անխուսափելիորեն վերածվեց յեւ վերածվում է մեր աչքի առաջ շահագործող աշխատավոր մասսաների յեւ նրանց գլուխն անցած պրոլետարիատի քաղաքացիական պատերազմի՝ ընդդեմ բուրժուազիայի:

Պրոլետարիատի ամող գործը յեւ մանավանդ նրա հաղթություններն առանձին յերկրներում, ուժեղացնում են շահագործողների դիմադրությունը յեւ առաջ են բերում կապիտալիստների միջազգային միության նոր ձևեր (Ազգերի Լիգա յեւ այլն): Համաշխարհային մասշտաբով կազմակերպելով յերկրագնդի բոլոր ժողովուրդների սխտեմատիկ շահագործումը, կապիտալիստների այդ միությունները նախ եւ առաջ բոլոր յերկրների պրոլետարի-

ատի հեղափոխական շարժումների անմիջական ճնշման գործին են ձեռնարկում: Առանձին պետությունների ներքում այս բոլորն անխուսափելիորեն միացնում են քաղաքացիական կռիւթե պաշտպանվող պրոլետարական յերկրների յեւ թե իմպերիալիստական պետությունների լծի տակ ճնշված ժողովուրդների հեղափոխական պատերազմների հետ:

Խաղաղության, կապիտալիզմի տիրապետության ներքով իջազգային զինաթափման միջնորդ դատարանների յեւ այլն նշանաբաններն այս պայմաններում վոչ միայն ռեակցիոն ուտոպիա չեն, այլև՝ աշխատավորներին խաբելու միջոց, վորով կապիտալիստները ձգտում են զինաթափել պրոլետարիատին յեւ նրան հեռու պահել իր շահագործողներին զինաթափելու գործից:

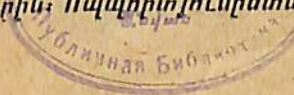
Միայն պրոլետարական կոմունիստական հեղափոխությունը կարող է հանել մարդկությունն իմպերիալիզմի յեւ իմպե-

րիալիստական պատերազմների ստեղծած անել կացութիւնից: Ինչ դժվարութիւնների յեղհանդիպի հեղափոխութիւնը, ինչքան հնարավոր լինեն նրա ժամանակավոր անհաջողութիւնները կամ հակահեղափոխական հարվածները—պրոլետարիատի վերջնական հաղթութիւնն անխուսափելի յե:

Համաշխարհային պրոլետարական հեղափոխութեան այդ հաջողութիւնը պահանջում է առաջավոր յերկրների բանվոր դասակարգի լիակատար համերաշխութիւնը, ամենասերտ յեղբայրական միութիւնը, հեղափոխական գործունեյութեան ըստ կարելոյն ամուր միասնականութիւնը:

Այդ պայմաններն անիրագործելի չեն, յեթե սկզբունքորեն չեմք վճռականապես չխզվեն կապերը յեմք անխնա պայքար չմղվի սոցիալիզմի այն բուրժուական լսեղաթյուրման հետ, վոր հաղթանակել է պաշտոնական սոցիալ-դեմոկրատական յեմք սոցիալիստական կուսակցութիւնների վերին շերտերում:

Այսպիսի լսեղաթյուրում է մի կողմից ոպպորտյունիզմի յեմք սոցիալ-շովինիզմի հոսանքը—խոսքով՝ սոցիալիստական, գործով՝ շովինիստական հոսանք, սեփական ազգային բուրժուազիայի թալանչիական շահերի պաշտպանութեան բողարկումը հայրենիքի պաշտպանութեան կեղծ լոզունգով, ինչպես առհասարակ, նույնպես յեմք հատկապես 1914—1918 թ.թ. իմպերիալիստական պատերազմի ժամանակ: Այս հոսանքըն ստեղծվել է շնորհիվ նրա, վոր առաջավոր կապիտալիստական պետութիւնները կողոպտելով գաղութային յեմք թույլ ժողովուրդներին՝ հնարավորութիւն են տալիս բուրժուազիային այդ կողոպուտից ստացվող գերշահի հաշվին արտոնյալ վիճակի մեջ դնելու յեմք դրանով կաշառելու պրոլետարիատի վերին շերտերին, խաղաղ ժամանակներում առաքովելու նրանց տանելի բաղբենիական գոյութիւնը: Եւ իր մոտ ծառայութեան վերջնելու այդ շերտերի ղեկավարներին: Ոպպորտյունիստներն ու սո-

ցիալ-շովինիստները սպասավորելով բուրժուազիային՝ պրոլետարիատի դասակարգային ուղղակի հակառակորդներն են, մանավանդ այժմ, յերբ նրանք կապիտալիստների հետ միացած, զինված ձեռքով ճնշում են պրոլետարիատի հեղափոխական շարժումը ինչպես իրենց, նույնպես յեվ ոտար յերկրներում:

Մյուս կողմից սոցիալիզմի բուրժուական խեղաթյուրումներն և «կենտրոնի» հոսանքը, վոր հավասարապես յերևման և զալիս բոլոր կապիտալիստական յերկրներում. սա տատանվում և սոցիալ-շովինիստների յեվ կոմմունիստների միջև, միություն պահպանելով առաջինների հետ յեվ փորձ անելով վերականգնել սնանկացած 2-րդ Ինտերնացիոնալը: Պրոլետարիատի ղեկավարը նրա ազատության համար մղվող պայքարում նոր 3-րդ կոմմունիստական Ինտերնացիոնալն և, վորի գնդերից մեկն և Համ. Կ. Կ. ք: Այս Ինտերնացիոնալը փաստորեն ստեղծվել և մի շարք

յերկրների, մանավանդ Գերմանիայի նախկին սոցիալիստական կուսակցությունների իսկապես պրոլետարական տարրերից կազմված կոմմունիստական կուսակցություններից, իսկ ձեվականորեն հիմնվել և իր առաջին համագումարում՝ 1919 թ. մարտին, Մոսկվայում: Կոմմունիստական Ինտերնացիոնալը, վոր բոլոր յերկրներում պրոլետարական մասսաների մեջ ավելի ու ավելի համակրանք և գտնում, վոչ միայն իր անվամբ և վերադառնում դեպի մարքսիզմը, այլ յեվ իր ամբողջ գաղափարական-քաղաքական բովանդակությամբ, իր բոլոր գործողություններով իրազործում և Մարքսի հեղափոխական ուսմունքը՝ գտած բուրժուական-ոպպորտյունիստական խեղաթյուրումներից:

Ավելի կոնկրետ կերպով զարգացնելով պրոլետարական դիկտատուրայի նըպատակները Ռուսաստանի վերաբերմամբ, վորի զլխավոր հատկանիշը բնակչության մանր-բուրժուական շերտերի թվական գե-

րազանցութիւնն ե, Համ. Կ. Կ-ը հետեւ-
վյալ կերպով ե վորոշում այդ նպատակ-
ները.

ԸՆԴԱՆՈՒՐ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲՆԱԳԱՎԱՌՈՒՄ.

1) Բուրժուական հանրապետութիւն-
նը, անգամ ամենից դեմոկրատականը, վոր
սրբագործվում ե համաժողովրդական, հա-
մազգային կամ ապադասակարգային կամ-
քի լոգունգներով. գործնականում անխու-
սափելիորեն բուրժուազիայի դիկտատու-
րա յի ներկայացնում, աշխատավորների
ահագին մեծամասնութիւնը մի բուռն
կապիտալիստների կողմից շահագործող
յեվ ճնշող մի մեքենա յե՝ շնորհիվ հողի
յեվ արտադրութիւնն այլ միջոցների մաս-
նավոր սեփականութիւնն: Դրան հակառակ,
պրոլետարական կամ խորհրդային դեմո-
կրատիան ամբողջ պետական ապաւարտի,
տեղային յեվ կենտրոնական, վարից-վեր,

մշտական յեվ միակ հիմքը դարծրեց հենց
կապիտալիզմից ճնշված դասակարգերի,
պրոլետարների յեվ ամենաչքավոր գյուղա-
ցիների - կիսապրոլետարների, այսինքն
բնակչութիւնն ահագին մեծամասնութիւնն
մասսայական կազմակերպութիւնները:

Հենց դրանով խորհրդային պետու-
թիւնն իրագործեց, ի դեպ անհամեմատ
ավելի լայն չափով, քան վորեւի ալ
տեղ, տեղական յեվ շրջանային ինքնավա-
րութիւնը, առանց վերից նշանակված վորե-
վե իշխանութիւնն: Կուսակցութիւնն նպատա-
կըն ե անդուլ աշխատանքով իսկապես յեվ
լիովին կենսագործել դեմոկրատիզմի այդ
գերագույն տիպարը, վորն իր կանոնավոր
գործառութիւնն համար մասսաների կուլ-
տուրականութիւնն, կազմակերպվածութիւն
յեվ ինքնագործունեյութիւնն մակերեւութի
մշտական բարծրացում ե պահանջում:

2) Հակառակ բուրժուական դեմո-
կրատիային, վոր թագցնում ե իր պետու-
թիւնն դասակարգային բնույթը, խորհրդա-

յին իշխանությունը բացորոշ ընդունում ե
ամեն մի պետութեան անխուսափելի դա-
սակարգային բնույթը, քանի չի չքացել
բոլորովին հասարակութեան դասակարգա-
յին բաժանումը յեւ զրա հետ միասին՝
ամեն մի պետական իշխանություն։ Խոր-
հրդային պետությունը, իր իսկ ելութեամբ,
նպատակ ունի ճնշել շահագործողների
դիմադրությունը, յեւ Խորհրդային Սահ-
մանադրությունը չի վարանում զրկել շա-
հագործողներին քաղաքական իրավունքնե-
րից՝ հիմք ընդունելով, վոր ամեն մի ազա-
տություն խաբեքայություն ե, յետե հա-
կասում ե աշխատանքի ազատագրմանը
կապիտալի ճնշումից։ Անշեղ գլուխ բերե-
լով շահագործողների դիմադրութեան ճըն-
շումը յեւ զաղափարականորեն պայքա-
րելով բուրժուական իրավունքների ու ա-
զատութեանների բացարձակ բնույթի վե-
րաբերմամբ խորապես արմատացած նա-
խապաշարմունքների դեմ՝ պրոլետարիատի
կուսակցությունը միաժամանակ իրեն նը-

պատակ ե դնում պարզաբանել, վոր քա-
ղաքական իրավունքներից զրկելն ու ազա-
տութեան յուրաքանչյուր սահմանափա-
կում անհրաժեշտ են միայն վորպես պայ-
քարի ժամանակավոր միջոց՝ իրենց արտո-
նութեանները պաշտպանելու կամ վերա-
կանգնելու դիտումով շահագործողների
ծեռնարկած փորձերի դեմ։ Այնքան, վոր-
քան կվերանա մարդը մարդու միջոցով
շահագործելու առարկայական հնարավո-
րութեանը, կվերանա նայել այդ ժամա-
նակավոր միջոցի անհրաժեշտութեանը, յեւ
կուսակցութեանը կծգտի սահմանափակել
կամ լիովին վերացնել այդ։

3) Բուրժուական դեմոկրատիան սահ-
մանափակվում եր ձեւականորեն տարա-
ծելով բոլոր քաղաքացիների վրա քաղա-
քական իրավունքները յեւ ազատութեան-
ները, ինչպիսիք են ժողովների, միութեան-
ների, մամուլի իրավունքները։

Բայց իրոք բուրժուական դեմո-
կրատիայի ժամանակ ինչպես վարչական

պրակտիկան, այնպես ել գլխավորապես աշխատավորների տնտեսական ստրկութիւնը շարունակ զրկում էյին վերջիններիս այդ ազատութիւններն ու իրավունքները քիչ թե շատ լայնորեն ոգտագործելու հնարավորութիւնից:

Ընդհակառակը, պրոլետարական դեմոկրատիան իրավունքների յեւ ազատութիւնների ձեւական հռչակման տեղը դնում է դրանց փաստական ապահովումն ամենից առաջ յեւ ամենից շատ բնակչութեան հենց այն դասակարգերին, վոր ճնշվում էյին կապիտալիզմից, այսինքն՝ պրոլետարիատին յեւ գյուղացիութեանը: Դրա համար խորհրդային իշխանութիւնը խլում է բուրժուազիայից շինութիւններ, տպարաններ, թղթի պահեստներ յեւ այլն՝ դրնելով դրանք աշխատավորների ու նրանց կազմակերպութիւնների լիակատար տրամադրութեան տակ:

Համ. Կ. Կ. նպատակն է՝ աշխատավոր բնակչութեան միշտ ավելի լայն

մասսաներ զրավել դեմոկրատական իրավունքներից յեւ ազատութիւններից ոգտովելու համար յեւ ընդլայնել սրա նյութական հնարավորութիւնը:

4) Բուրժուական դեմոկրատիան դրերի ընթացքում հայտարարել է մարդկանց իրավահավասարութիւն՝ անկախ սեռից, կրօնից, ռասայից յեւ ազգութիւնից, բայց կապիտալիզմը վոչ մի տեղ թույլ չի տվել փաստորեն իրագործելու այդ իրավահավասարութիւնը, իսկ իմպերիալիստական աստիճանի վրա ռասայական յեւ ազգային ճնշումը սրել է ամենաուժեղ չափով: Միայն շնորհիվ նրա, վոր խորհրդային իշխանութիւնն աշխատավորների իշխանութիւնն է՝ նա կարողացավ մինչև վերջը յեւ կյանքի բոլոր ասպարեզներում, առաջին անգամ աշխարհում, գլուխ բերել այդ իրավահավասարութիւնը, մինչև կանանց անհավասարութեան վերջին հետքերի վոչնչացումն ամուսնական յեւ առհասարակ բնտանեկան իրավունքի շրջանում:

Ներկա մոմենտին կուսակցութեան նպատակն ե գերազանցորեն զաղափարական յեվ դաստիարակչական աշխատանք տանել՝ նախկին անհավասարութեան ու կանխակալ համոզմունքների բոլոր հետքերը միանգամայն վոչնչացնելու, մանավանդ պրոլետարիատի յեվ գյուղացիութեան հետամնաց շերտերի մեջ:

Զսահմանափակվելով կանանց ծեփական իրավահավասարութեամբ՝ կուսակցութեանը ձգտում ե նրանց ազատագրել հնացած տնային տնտեսութեան նյութական ծանրութեանից՝ փոխարինելով այն կոմմունիստական հիմունքներով կազմակերպված տներով, հասարակական ճաշարաններով, կենտրոնական լվացարաններով, մսուրներով յեվ այլն:

5) Բուրժուական դեմոկրատիայից յեվ պարլամենտարիզմից անհամեմատ ավելի շատ հնարավորութիւն ընծեռելով աշխատավորական մասսաներին՝ պառագամավորների ընտրութիւն կայացնելու

յեվ նրանց յետ կանչելու ամենահեշտ յեվ բանվորներին ու գյուղացիներին մատչելի յեղանակով՝ խորհրդային իշխանութիւնը միանգամայն վոչնչացնում ե պարլամենտարիզմի բազասական կողմերը, մանավանդ որենադիր յեվ գործադիր իշխանութիւնների անջատումն իրարից, ներկայացուցչական ժողովների կտրվածութիւնը մասսաներից յեվ այլն:

Խորհրդային պետութիւնը մոտեցնում ե պետական ապարատը մասսաներին նայել նրանով, վոր ընտրական միավորը յեվ պետութեան հիմնական քիջը վոչ թե տերրիտորիալ շրջանն ե համարվում, այլ արտադրական միավորը (գործարան, ֆաբրիկա): Կուսակցութեան նպատակն այն ե, վոր ամբողջ աշխատանքն այդ ուղղութեամբ առաջ տանելով՝ իրագործվի իշխանութեան որդանների յեվ աշխատավոր մասսաների ավելի սերտ մերձեցումը՝ այդ մասսաների միջոցով դեմոկրատիզմի ավելի յեվս լրիվ իրագործման հողի վրա յեվ

առանձնապես պաշտոնատար անձանց պատասխանատվության յեվ հաշվետվության յենթարկելու հանապարհով:

6) Մինչդեռ բուրժուական դեմոկրատիան, չնայած իր դեկլարացիաներին, զորքն ունեւոր դասակարգերի գործիք և դարձնում, անջատելով այն աշխատավոր մասսաներից յեվ հակադրելով այն դրանց, բաղաբական իրավունքներն իրագործելու հնարավորությունը գինւորների համար վոչնչացնելով կամ դժվարացնելով, խորհրդային պետութիւնը ձուլում և իր որդաններում, խորհուրդներում, բանվորներին ու գինւորներին՝ նրանց լիակատար իրավահավասարության յեվ շահերի միության հիմունքներով: Կուսակցության նպատակն և պաշտպանել ու զարգացնել բանվորների յեվ գինւորների այդ միութիւնը խորհուրդներում, ամրացնելով գինւած ուժի յեվ պրոլետարիատի ու կիսապրոլետարիատի կազմակերպութիւնների անբաժանելի կապը:

7) Ամբողջ հեղափոխության մեջ բաղաբային արդյունաբերական պրոլետարիատի՝ վորպես աշխատավոր մասսաների ամենից շատ համակենտրոնացած, միացած, լուսավորված յեվ պայքարում կոփված մասի՝ ղեկավար դերն արտահայտվել և ինչպես հենց խորհուրդների առաջացման գործում, նույնպես յեվ դրանց իշխանության որդաններ դառնալու ամբողջ ընթացքում: Մեր խորհրդային Սահմանադրութիւնն արտահայտել և այդ՝ արդյունաբերական պրոլետարիատին մի շարք արտոնութիւններ տալով՝ համեմատած գյուղի ավելի ցրիվ մանր-բուրժուական մասսաների հետ:

Համ. Կ. Կ. պարզաբանելով գյուղի սոցիալական կազմակերպման դժվարութիւնների հետ պատմականորեն կապված այդ արտոնութիւնների ժամանակավոր բնույթը, պետք և ձգտի անշեղ ու սխտեմատիկորեն ռգտագործելու արդյունաբերական պրոլետարիատի այդ դրութիւն-

ներն այն նպատակով, վորպեսզի հակառակ նեղ-համբարական յեւ նեղ-արհեստակցական այն շահերին, վոր կապիտալիզմն եր աճեցնում բանվորների մեջ, առաջավոր բանվորների հետ ավելի սերտ շաղկապի գյուղական պրոլետարների ու կիսապրոլետարների, այլեւ միջին գյուղացիութեան ամենից հետամնաց ու ցրիվ մասսաներին:

8) Միայն պետութեան խորհրդային կազմակերպութեան շնորհիւ եւ, վոր պրոլետարիատի հեղափոխութիւնը կարող եր միանգամից փչերել յեւ հիմնիվեր կործանել պետութեան հին, բուրժուական, չինովնիկական յեւ դատավորական ապարատը: Սակայն իայն մասսաների փոշ բաւականաչափ բարձր կուլտուրական մակերևութւոյթը, մասսաների կողմից պատասխանատու դիրքեր ուղարկված գործիչների անհրաժեշտ վարչական փորձառութեան բացակայութիւնը, հին դպրոցի մասնագետների ծանր պայմաններում արագութեամբ գործի հրավիրելու անհրաժեշտու-

թիւնն ու քաղաքային բանվորների ամենից զարգացած շերտի զբաղվածութիւնը զինվորական գործերով՝ խորհրդային կազմի ներսում բյուրոկրատիզմի մասնակի վերածնունդ են առաջացրել:

Ամենավեցակա պայքար մղելով բյուրոկրատիզմի դեմ՝ Համ. Կ. Կ. այդ ջարիքի լիակատար հաղթահարման համար դիմում ե հետեւյալ միջոցներին.

1) Պարտադիր կերպով առաջ քաշել խորհրդի յուրաքանչյուր անդամին՝ պետութեան վարչութեան վորոշ աշխատանք կատարելու համար.

2) Հաջորդաբար փոխել այդ աշխատանքներն, այնպես, վոր խորհրդի անդամներն աստիճանաբար ընդգրկեն վարչութեան բոլոր ճյուղերը.

3) Աստիճանաբար առաջ քաշել ամբողջ աշխատավոր քնակչութիւնը գլխովին պետութեան վարչական աշխատանքին մասնակցելու մասին.

Բոլոր այս միջոցների լիակատար յեւ

բազմակողմանի զործադրությունը հաջորդ բայլը լինելով այն ճանապարհի, վորի վրա կանգնած եր Պարիզի Կոմմունան, յեւ վարչության ֆունկցիաների պարզացումը աշխատավորների կուլտուրական մակերեւոյթի բարձրացման հետ միասին,— տանում են դեպի պետական իշխանության վոլնացումը:

**Ա.ԶԳԱՅԻՆ ԼՍ.ՐՍ.ԱՇԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ԲՆԱԳԱՎԱԴՐՈՒՄ.**

9) Ազգային հարցում Համ. Կ. Կ. ղեկավարվում ե հետեւյալ առաջադրություններով.

ա) Յեւակետ ե ընդունվում տարբեր ազգությունների պրոլետարների յեւ կիսապրոլետարների մերձեցման բաղադրականությունը՝ կալվածատերերի յեւ բուրժուազիայի տապալման նպատակով միատեղ հեղափոխական աշխատանք կատարելու համար:

բ) Ճնշված յերկրների աշխատավոր մասսաների անվստահությունը դեպի այդ յերկրները ճնշած պետությունների պրոլետարիատը հաղթահարելու նպատակով՝ անհրաժեշտ ե վոլնացնել ամեն մի ազգային խմբակցության բոլոր յեւ յուրաքանչյուր տեսակի արտոնությունները, ճանաչել ազգությունների իրակատար իրավահավասարությունը, ընդունել պետական անջատման իրավունքը զաղութների յեւ անիրավահավասար ազգությունների համար:

գ) Նույն նպատակով, վորպես դեպի իրակատար միություն տանող անցողական մի ձեւ, կուսակցությունը ձգտում ե խորհրդային տիպարով կազմակերպված պետությունների ֆեդերատիւ միացման:

դ) Այն հարցում, թե ո՞վքեր են ազգային անջատման կամքի կրողները, Համ. Կ. Կ. կանգնած ե պատմական դասակարգային տեսակետի վրա, հաշվի առնելով, թե իր պատմական զարգացման վոր աստիճանի վրա յե կանգնած տվյալ ազգու-

թյունը՝ միջնադարից դեպի բուրժուական դեմոկրատիա, թե՞ բուրժուական դեմոկրատիայից դեպի խորհրդային կամ պրոլետարական դեմոկրատիա տանող նանապարհի վրա:

Համենայն դեպս այն ազգությունների պրոլետարիատի կողմից, վոր ենշող ազգություններ են յեղել, պետք ե առանձին զգուշություն յեվ առանձին ուշադրություն գործ դրվի ենշված անիրավահավասար ազգությունների աշխատավոր մասսաների հնավանդ ազգային զգացմունքների վերաբերմամբ: Միայն այդպիսի բաղաբակա-նությամբ ե հնարավոր պայմաններ ստեղծել միջազգային պրոլետարիատի իրոք ամուր, հոժարակամ միության համար, ինչպես այդ ցույց տվեց մի շարք ազգային խորհրդային հանրապետությունների խորհրդային Ռուսաստանի շուրջը միանալու փորձը:

ՌԱԶՄԱԿԱՆ ԲՆԱԳԱՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ:

10) Ռազմական բնագավառում կուսակցության նպատակները սահմանվում

են հետեվյալ հիմնական առաջադրություններով.

ա) Իմպերիալիզմի կազմալուծման յեվ ահող բաղաբացիական պատերազմի ժամանակաշրջանում հնարավոր չե փոչ հին բանակը պահպանել, փոչ նորը կազմակերպել այսպես կոչված ապադասակարգային կամ համազգային հիմքերի վրա: Կարմիր բանակը վորպես պրոլետարական դիկտատուրայի գործիք՝ անհրաժեշտորեն պետք ե ունենա բացարձակ դասակարգային բնույթ, այսինքն՝ կազմվի բացառապես պրոլետարիատից յեվ սրան մոտիկ՝ գյուղացիության կիսապրոլետարական շերտերից: Միայն դասակարգերի փոչնչացումի ընթացքում ե, վոր նմանորինակ դասակարգային բանակը համաժողովրդական սոցիալիստական միլիցիա կդառնա:

բ) Անհրաժեշտ ե բոլոր պրոլետարներին ու կիսապրոլետարներին ամենալայն չափով սովորեցնել ռազմական գործը յեվ համապատասխան առարկաների դասա-

թյունը՝ միջնադարից դեպի բուրժուական դեմոկրատիա, թե՛ բուրժուական դեմոկրատիայից դեպի խորհրդային կամ պրոլետարական դեմոկրատիա տանող ճանապարհի վրա:

Համենայն դեպս այն ազգությունների պրոլետարիատի կողմից, վոր ճնշող ազգություններ են յեղել, պետք է առանձին զգուշություն չեւ առանձին ուշադրություն գործ դրվի ճնշված անիրավահավասար ազգությունների աշխատավոր մասսաների հնավանդ ազգային զգացմունքների վերաբերմամբ: Միայն այդպիսի բաղաբաղանությամբ և հնարավոր պայմաններ ստեղծել միջազգային պրոլետարիատի իրոք ամուր, հոժարեւկամ միության համար, ինչպես այդ ցույց տվեց մի շարք ազգային խորհրդային հանրապետությունների և խորհրդային Ռուսաստանի շուրջը միանալու փորձը:

ՌԱԶՄԱԿԱՆ ԲՆԱԳԱՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

10) Ռազմական բնագավառում կուսակցության նպատակները սահմանվում

են հետեւյալ հիմնական առաջադրություններով.

ա) Խմպերիալիզմի կազմալուծման չեւ աճող բաղաբաղական պատերազմի ժամանակաշրջանում հնարավոր չեւ վոչ հին բանակը պահպանել, վոչ նորը կազմակերպել այսպես կոչված ապադասակարգային կամ համազգային հիմքերի վրա: Կարմիր բանակը վորպես պրոլետարական դիկտատուրայի գործիք՝ անհրաժեշտորեն պետք է ունենա բացարձակ դասակարգային բնույթ, այսինքն՝ կազմվի բացառապես պրոլետարիատից չեւ սրան մոտիկ՝ գյուղացիության կիսապրոլետարական շերտերից: Միայն դասակարգերի վոչնչացումի ընթացքում և, վոր նմանորինակ դասակարգային բանակը համաժողովրդական սոցիալիստական միլիցիա կդառնա:

բ) Անհրաժեշտ և բոլոր պրոլետարներին ու կիսապրոլետարներին ամենալայն չափով սովորեցնել ռազմական գործը չեւ համապատասխան առարկաների դասա-

վանդություն մտցնել դպրոցում:

գ) Կարմիր բանակի ռազմական ուսուցման ու դաստիարակման գործը պետք է կատարվի դասակարգային համախմբման յեվ սոցիալիստական լուսավորության հիմունքով: Ուստի անհրաժեշտ են բարեհույս յեվ անձնվեր կոմունիստներից բաղաբան կոմիսսարներ ռազմական պետերին կից, յեվ կոմունիստական բժիշների կազմակերպություն յուրաքանչյուր զորամասում՝ ներքին գաղափարական կապ յեվ գիտակից դիսցիպլինա հաստատելու համար:

դ) Հին բանակի կազմակերպությանը հակադիր, անհրաժեշտ է՝ ըստ կարելույն կարճ ժամանակամիջոց զուտ զորանոցային ուսուցման համար, զորանոցների մերձեցում ռազմական յեվ ռազմա-բաղաբական դպրոցների տիպարին, ըստ կարելույն սերտ կապ զինվորական կազմակերպությունների յեվ ֆաբրիկաների, գործարանների, արհեստակցական միությունների, չքավոր գյուղացիների կազմակերպությունների միջեվ:

ե) Մատաղ հեղափոխական բանակի մեջ կարող է անհրաժեշտ կազմակերպական կապ յեվ կայունություն ստեղծվել գիտակից բանվորների յեվ գյուղացիների միջից յեւած, առաջին նվազ թեկուզ ստորին, հրամանատարական կազմի միջոցով միայն: Ավելի ընդունակ ու յեռանդուն յեվ սոցիալիզմի գործին նվիրված զինվորներին հրամանատարական պաշտոնների համար պատրաստելը, այդ պատճառով, բանակի ստեղծման գործում ամենակարեւոր խնդիրներից մեկն է:

զ) Անհրաժեշտ է ամենալայն կերպով ոգտագործել նայեվ վերջին համաշխարհային պատերազմի ոպերատիվ յեվ տեխնիկական փորձը: Այս նպատակով անհրաժեշտ է բանակի կազմակերպության յեվ նրա ոպերատիվ ղեկավարության համար լայն չափերով գործի դնել հին բանակի դպրոցն ունեցած զինվորական մասնագետներին: Իր հերթին, այսպիսի գործակցության անհրաժեշտ պայմանն է բանակի

քաղաքական ղեկավարության յեվ հրամանատարական կազմի լիակատար վերահրակողության կենտրոնացումը բանվոր դասակարգի ձեռքում:

է) Հրամանատարական կազմի ընտրականության պահանջը, վոր անագին սկզբունքային նշանակութիւն ունեւ բուրժուական բանակի վերաբերմամբ, վորտեղ հրամանատարական կազմը ջոկվում յեվ դաստիարակվում եր վորպես զինվորների յեվ զինվորների միջոցով աշխատավոր մասսաների դասակարգային հպատակեցման ապպարատ, միանգամայն կորցնում ե իր սկզբունքային նշանակութիւնը դասակարգային բանվորական յեվ գյուղացիական կարմիր բանակի վերաբերմամբ: Ընտրականության յեվ նշանակովիության հնարավոր կապակցումը (комбинация) հեղափոխական դասակարգային բանակին թելադրվում յեվ կախված ե զորակազմության մակերիվոյթից, գորամասերի կապակցության աստիճանից, հրամանատարական կադրերի կազմից յեվ այլն:

ԴՍՏՍՏԱՆԱԿԱՆ ԲՆԱԴԱՎԱՌՈՒՄ:

11) Իր ձեռքն առնելով ամբողջ իշխանութիւնը յեվ առանց մնացորդի վերացնելով բուրժուական տիրապետության որդանները—նախկին կառուցվածքի դատարանները՝ պրոլետարական դեմոկրատիան բուրժուական դեմոկրատիայի «դատավորների ընտրականութիւնը ժողովրդի միջոցով» բանաձեւի փոխարենն առաջ երաշել «դատավորների ընտրականութիւնն աշխատավորներից յեվ միայն աշխատավորների միջոցով» դասակարգային լոզունգը և այն կիրառել դատարանի կազմակերպության մեջ, միաժամանակ հավաստեցնելով յերկու սեւերի բոլոր իրավունքները, ինչպես դատավորների ընտրության, նույնպես յեվ դատավորների պարտականութիւնները կատարելու նկատմամբ:

Պրոլետարիատի յեվ չքավոր գյուղացիության ամենալայն մասսաներին արդյունաբերության գործին մասնակից անե-

լու համար՝ դատարանի մեջ մտցված յեւ մշտապես փոխարինվող ժամանակավոր դատավոր-ատենակալների մասնակցութիւնը՝ վերապահելով դրանց ցուցակագրութիւնը մասսայական բանվորական կազմակերպութիւններին, արհեստակցական միութիւններին յեւ ալլն:

Նախկին տարբեր կառուցվածքի յեւ բազմաթիւ ինստանցիաներ ունեցող դատարանների անվերջ շարանի փոխարեն միասնական ժողովրդական դատարան ըստեղծելով՝ խորհրդային իշխանութիւնը պարզ ձեւ եւ տվել դատարանների կառուցվածքին՝ նրան բացառապես մատչելի դարձրելով բնակչութիւնը յեւ վերացնելով գործավարութիւն ամեն տեսակի բաշքշումները:

Վերացնելով տապալված կառավարութիւնների որեւնեքը, խորհրդային իշխանութիւնը հանձնարարել եւ խորհուրդների ընտրած դատավորներին իրագործել պրոլետարիատի կամբը, գործադրելով նրա

դեկրետները, իսկ այդպիսիների բացակայութիւն կամ թերի լինելու դեպքում՝ դեկավարվել սոցիալիստական իրավագիտակցութեամբ:

Պատժի բնագավառում այսպես կազմակերպված դատարաններն արդեն իսկ արմատապես փոխել են պատժի բնույթը՝ լայն չափերով իրագործելով պայմանական դատապարտութիւն, հասարակական պարտավանք կիրառելով վորպես պատժի միջոց, վերածելով բանտարկութիւնը պարտադիր աշխատանքի՝ ազատութիւն վերապահումով, փոխարինելով բանտերը կրթական հաստատութիւններով յեւ հնարավորութիւն տալով գործադրելու ընկերական դատարանների պրակտիկան:

Համ. Կ. Կ. հետամուտ լինելով դատարանի ապագա զարգացմանն այդ իսկ ուղղութեամբ, պետք եւ ձգտի՝ դատավարական պարտականութիւնների կատարման համար գործի դնել ամբողջ աշխատավոր բնակչութիւնը գլխովին յեւ պատիժների

սիստեմը վերջնականապես փոխարինել
դաստիարակչական բնույթ կրող միջոցներ
սիստեմով:

**ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ
ԲՆԱԳԱՎԱՌՈՒՄ:**

12) Ժողովրդական լուսավորության
բնագավառում Համ. Կ. Կ. իրեն նպատակ
ե դնում ավարտել 1917 թվի Հոկտեմբե-
րյան հեղափոխության սկսած գործը՝ դրպ-
րոցը բուրժուազիայի դասակարգային տի-
րապետության գործիքից դարձնել հասա-
րակության դասակարգային բաժանումի
լիակատար փոխնախագահ գործիք՝ հասարա-
կության կոմունիստական վերածննդի
գործիք:

Պրոլետարիատի ղեկատարության շրջա-
մում, այսինքն կոմունիզմի լիակատար
իրագործումը հնարավոր դարձնող պայ-
մանների նախապատրաստության շրջա-
նում, դպրոցը փոչ միայն պետք ե տարածի

կոմունիզմի սկզբունքներն ընդհանրապես,
այլև՝ տարածի պրոլետարիատի զաղափա-
րական, կազմակերպչական, կրթական ազ-
դեցությունն աշխատավոր մասսաների կի-
սապրոլետարական յեվ փոչ-պրոլետարա-
կան խավերի վրա՝ նպատակ ունենալով
կոմունիզմը վերջնականապես հաստատելու
ընդունակ սերունդ դաստիարակել: Այդ
տեսակետից ներկայիս մոտավոր նպատակն
ե՝ խորհրդային իշխանության արդեն հաս-
տատած դպրոցական ու լուսավորական
գործի հետեվյալ հիմքերի առաջիկա զար-
գացումը:

ա) Ձրի յեվ պարտադիր՝ ընդհանուր
յեվ պոլիտեխնիկական (տեսականորեն յեվ
գործնականորեն արտադրության բոլոր
գլխավոր ճյուղերին ծանոթացնող) կրթու-
թյուն յերկու սեռի բոլոր յերեխաների
համար մինչև 17 տարեկանը:

բ) Նախադպրոցական հիմնարկություն-
ների՝ մսուրների, պարտեզների, սպաստա-
րանների յեվ այլն—ցանցիկազմակերպում

հասարակական դաստիարակութեան բարելավման յեւ կնոջ ազատագրման նպատակով:

գ) Միասնական աշխատանքի դպրոցի սկզբունքների լիակատար իրագործումն—դասավանդումը մայրենի լեզվով, յերկու սեռերի յերեխաների խառն ուսուցում, անպայման աշխարհիկ, այսինքն վորեւի կրօնական ազդեցութիւնից ազատ դպրոց, ուսուցման յեւ հասարակական-արտադրական աշխատանքի միջեւ սերտ կապ հաստատող, կոմմունիստական հասարակութեան համար բազմակողմանի զարգացում ունեցող անդամներ պատրաստող դպրոց:

դ) Բոլոր սովորողներին անողի, հագուստի, վոտնամանի, դասապիտույքների մատակարարում պետութեան հաշվով:

ե) Կոմմունիզմի գաղափարներով ներշնչված՝ լուսավորութեան աշխատավորների նոր կադրեր պատրաստել:

զ) Աշխատավոր բնակչութեան գոր-

ծոն մասնակցութիւն լուսավորութեան գործին («Ժողովրդական կրթութեան խորհուրդների» կազմակերպում, զրագետների մոբիլիզացիա յեւ այլն):

է) Բանվորների յեւ գյուղացիների ինքնակրթութեան յեւ ինքնազարգացման գործին պետական բազմակողմանի ոժանդակութիւն (արտադրողական կրթական հաստատութիւնների ցանցի կազմակերպութիւն—զրադարաններ, հասակավորների դպրոց, ժողովրդական տներ յեւ համալսարաններ, կուրսեր, կինեմատոգրաֆներ, ստուդիաներ, դասախոսութիւններ յեւ այլն):

ը) Արհեստակցական կրթութեան գործի ընդլայնում 17 տարեկանից բարձր հասակ ունեցողների համար, ընդհանուր պոլիտեխնիկական գիտելիքների հետ միասին:

թ) Բարձրագույն դպրոցի լսարանների լայն մատչելիութիւն բոլոր սովորել կամեցողներին յեւ առաջին հերթին բանվորների համար, բարձրագույն դպրոցում

դասավանդելու ասպարեզ տալ բոլոր նրանց, վորոնք կարող են այնտեղ ուսուցանել, թարմ գիտական ուժերի յեւ կաֆեդրայի միջեւ յեղած բոլոր յեւ յուրաքանչյուր տեսակի արգելքների վերացում, ուսանողների նյութական ապահովում՝ պրոլետարների յեւ գյուղացիներին բարձրագույն դրպրոցից ոգտվելու փաստական հնարավորություն տալու համար:

ժ) Հավասարապես անհրաժեշտ է աշխատավորի համար բանալ յեւ մատչելի դարձնել արվեստի բոլոր գանձերը, վոր ստեղծվել են նրանց աշխատանքի շահագործման հիմունքով ու մինչեւ այժմ շահագործողների բացառիկ տրամադրության տակ են գտնվել:

ժա) Կոմմունիստական գաղափարների ամենալայն պրոպագանդայի կազմակերպություն յեւ այդ նպատակով պետական իշխանության ապալարատի ու միջոցների ոգտագործում:

ԿՐՈՆԱԿԱՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲՆԱԳԱՎԱԴՐՈՒՄ:

13) Կրոնի վերաբերմամբ Համ. Կ. Կ. չի բավականանում արդեն իսկ որինականացված յեկեղեցին պետությունից յեւ դպրոցը յեկեղեցուց բաժանելու սկզբունքով. սկզբունք, վոր բուրժուական դեմոկրատիան մուծում է իր ծրագրների մեջ, սակայն աշխարհում վոչ մի տեղ չի գործադրում լիովին, շնորհիվ կապիտալի յեւ կրոնական պրոպագանդայի միջեւ յեղած բազմատեսակ փաստական կապերի:

Համ. Կ. Կ. ղեկավարվում է այն համոզումով, թե միայն մասսաների բովանդակ հասարակական-տնտեսական գործունեության պլանաչափության ու զիտակցության իրագործումն է, վոր կարող է լիովին մեռցնել կրոնական նախապաշարումները: Կուսակցությունը ձգտում է լիովին փշրել հարստահարող դասակարգերի յեւ կրոնական պրոպագանդայի կազ-

մակերպության միջեւ յեղած կապը՝ նպաստելով աշխատավոր մասսաների փաստական ազատագրմանը կրոնական նախապաշարմունքներից յեւ կազմակերպելով ամենալայն զիտական-լուսավորական յեւ հակակրոնական պրոպագանդա: Ընդ սմին անհրաժեշտ ե հոգատարությամբ խուսափել հավատացյալների զգացմունքների ամեն տեսակի վիրավորանքից, վորով միայն կրոնական մոլեռանդությունն ե ամրացվում:

ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ ԲՆԱԳԱՎԱՌՈՒՄ:

14) Անշեղ շարունակել յեւ ավարտել բուրժուազիայի սեփականազրկումը, վորն սկսած ե յեւ իր գլխավոր յեւ հիմնական մասերում արդեն վերջացրած ե. անշեղ շարունակել յեւ ավարտել արտադրության ու շրջանառության միջոցների փոխանցումը Խորհրդային Հանրապետության, այսինքն բոլոր աշխատավորների ընդհանուր սեփականության:

15) Գլխավոր յեւ հիմնական, խորհրդային իշխանության ամբողջ տնտեսական քաղաքականությունը վորոշող նպատակ համարել յերկրի արտադրողական ուժերի բարձրացումը բոլոր միջոցներով: Ինկատի ունենալով յերկրի ծանր փլուզումը՝ բնակչության անհրաժեշտ մթերքների քանակն ըստ ամենայնի շատացնելու գործնական նպատակին պետք ե յենթարկված լինեն մնացած խնդիրները: Այդ բնագավառում ստացված գործնական հետեւյալներով պետք ե չափվի ժողովրդական տնտեսության հետ կապված խորհրդային յուրաքանչյուր հիմնարկության աշխատանքի արդյունավետությունը: Ընդ սմին անհրաժեշտ ե առաջին հերթին ուշադրություն դարձնել հետեւյալի վրա.

ա) Իմպերիալիստական տնտեսության կազմալուծումը Խորհրդային շինարարության առաջին շրջանին ժառանգություն ե թողել մի տեսակ քառս արտադրության կազմակերպության յեւ վարչու-

թյան մեջ՝ Վորպես հիմնական նպատակներից մեկը՝ ավելի յեզն համառորեն առաջ ե բաշվում յերկրի ամբողջ տնտեսական գործունեությունից մաքսիմալ միացումը մի համապետական պլանով. արտադրությունից ամենամեծ կենտրոնացումը՝ արտադրությունից առանձին ճյուղերի ու նրանց խմբակցությունների միացման, այն լավագույն արտադրական միավորների մեջ կենտրոնացնելու, այլև՝ տնտեսական նպատակների արագ իրագործման իմաստով. արտադրական ամբողջ ապալարատի լիակատար կարգավորումը, յերկրի բոլոր նյութական միջոցների նպատակահարմար յեվ խնայող ոգտագործումը:

Ընդ սմին անհրաժեշտ ե հոգ տանել ուրիշ ժողովուրդների հետ տնտեսական աշխատակցություն յեվ բաղաբական կապերի ընդլայնման մասին՝ ձգտելով միաժամանակ միասնական տնտեսական պլան ստեղծել դրանցից այնպիսիների հետ, վորոնք արդեն խորհրդային կարգերի յեն անցել:

բ) Անհրաժեշտ ե լայնորեն ոգտագործել մանր յեվ տնայնագործական արդյունաբերությունը՝ տնայնագործներին պետական պատվերներ տալով, տնայնագործությունը յեվ մանր արդյունաբերությունը մուծել հում նյութի յեվ վառելանյութի մատակարարման ընդհանուր պլանի մեջ, այլև՝ ֆինանսական ոգնություն մատակարարել դրանց, առանձին տնայնագործների տնայնագործական արտելների, արտադրական կոոպերատիվների յեվ մանր ձեռնարկությունների ավելի խոշոր արտադրական յեվ արդյունագործական միավորների մեջ միանալու պայմանով. նման միացումների խրախուսումն՝ ընծեռելով նրանց տնտեսական արտոնություններ, վոր ուրիշ միջոցների հետ միասին նպատակ պիտի ունենան վերացնել տնայնագործների՝ մանր արդյունագործներ ղառնալու ձգտումը յեվ դյուրացնել այդ հետամնագ արտադրությունից փոխանցումն ավելի բարձր՝ խոշոր մեքենաշարժ արդյունաբարություն:

գ) Հանրայնացրած արդյունաբերութեան կազմակերպչական ապաւարտն առաջին հերթին պետք է հենվի արհեստակցական միությունների վրա: Նրանք պետք է միշտ ավելի յեւ ավելի ազատագրվեն համարարային սահմանափակութիւններից ու դառնան խոշոր արտադրական միութիւններ, վոր ընդգրկում են արտադրութեան տվյալ ճյուղի աշխատավորների մեծամասնութիւնը, իսկ հետգհետե յեւ գլխովին բոլորին:

Խորհրդային Հանրապետութեան որենքների յեւ ընդունված պրակտիկայի համաձայն արդեն իսկ մասնակցութիւն ունենալով արդյունաբերութեան բոլոր տեղային յեւ կենտրոնական ղեկավար որդաններում հետազայում արհեստակցական միութիւնները պետք է փաստորեն իրենց ձեռքում կենտրոնացնեն բովանդակ ժողովրդական տնտեսութեան ամբողջութեան, վորպես մի տնտեսական ամբողջութեան, վարչութիւնը: Այդպիսով՝ ապահովելով

ժողովրդական տնտեսութեան ղեկավարող կենտրոնական պետական վարչութեան յեւ աշխատավոր լայն մասսաների անբակտելի կապը՝ արհեստակցական միութիւնները պետք է ամենալայն չափով վերջիններիս տնտեսական շինարարութեան գործին անմիջապես մասնակից անեն: Արհեստակցական միութիւնների մասնակցութիւնը տնտեսավարութեան մեջ յեւ միաժամանակ նրանց միջոցով լայն մասսաների գործակցութիւնը՝ խորհրդային իշխանութեան կողմից տնտեսական ապաւարտի բլուրկրատացման դեմ պայքարելու գրելաւոր միջոցն է յեւ հնարավորութիւն է տալիս իրոք ժողովրդական վերահսկողութիւն հաստատելու տնտեսութեան վիճակի վրա:

դ) Ժողովրդական տնտեսութեան պլանաչափ զարգացման նպատակի տեսակետից պետութեան մեջ յեղած ամբողջ բանվորական ուժի անհրաժեշտ մաքսիմալ ոգտագործումը, նրա ուղիղ բաշխումն ու

վերաբաշխումը ինչպես տարբեր տերրիտորիալ շրջանների, նույնպես յեւ ժողովրդական տնտեսութեան տարբեր ճյուղերի միջեւ, պետք է կազմի խորհրդային իշխանութեան տնտեսական քաղաքականութեան մոտավոր խնդիրը յեւ կարող է իրագործվել նրա միջոցով՝ միայն սերտ կապ պահպանելով արհեստակցական միությունների հետ: Ամբողջ աշխատունակ բնակչութեան գլխովին մոբիլիզացիան խորհրդային իշխանութեան կողմից, արհեստակցական միությունների մասնակցութեամբ, վորոշ հասարակական աշխատանքներ կատարելու համար, պետք է ավելի լայն ու ավելի սիստեմորեն կիրառվի, քան այդ արվել է մինչեւ ռուս:

ե) Աշխատանքի կապիտալիստական կազմակերպութեան քայքայման պայմաններում յերկրի արտադրողական ուժերը կարող են վերականգնել ու զարգանալ, յեւ արտադրութեան սոցիալիստական յեղանակը կարող է ամրանալ միայն աշխատա-

վորների ընկերային դիսցիպլինի, նրանց մաքսիմալ ինքնագործունեյութեան, պատասխանատւութեան զգացմունքի յեւ աշխատանքի արդյունավետութեան փոխադարձ ամենախիստ վերհսկողութեան հիմունքների վրա:

Այդ նպատակի իրագործումը համառ սիստեմատիկ աշխատանք է պահանջում մասսաների վերադաստիարակման գործում, վոր դյուրացված է այժմ հենց շնորհիվ նրա, վոր մասսաները գործնապես տեսնում են կապիտալիստի, կալվածատիրոջ յեւ վաճառականի հեռացվելը յեւ սեփական պրակտիկայի փորձով այն համոզման են գալիս, վոր իրենց բարեկեցութեան մակերեւոյթը բացառապես իրենց սեփական աշխատանքի դիսցիպլինից է կախված:

Նոր սոցիալիստական դիսցիպլինի ըստեղծման այս գործի մեջ գլխավոր դերն ընկնում է արհեստակցական միությունների վրա: Վերջիններս, հրաժարվելով հին շարունից, այդ նպատակի իրագործման հա-

մար պետք է գործադրեն ու փորձեն տարբեր միջոցներ, ինչպես, որինակ՝ սահմանել հաշվետվություն յեւ մշակման նորմեր, հատուկ ընկերական բանփորական դատարանների առաջ պատասխանատվության կանչել յեւ այլն:

զ) Արտադրական ուժերի զարգացման նույն նպատակը պահանջում է անհապաղ, լայնորեն յեւ բազմակողմանի ոգտագործել գիտության յեւ տեխնիկայի կապիտալիզմից մեզ ժառանգություն թողած մասնագետներին, չնայած նրան, վոր սրանք մեծ մասամբ անխուսափելիորեն տոգորված են բուրժուական աշխարհայացողությամբ ու սովորություններով: Կուսակցությունը վերջացած է համարում այս շերտի հետ սուր պայքարի շրջանը, վոր առաջ եր յեկել նրանց կազմակերպած սաբոտաժի շնորհիվ: այդ սաբոտաժն ընդհանրապես հաղթահարված է: Կուսակցությունը սերտ կապ պահպանելով արհեստակցական միությունների հետ, պետք է

առաջ տանի իր նախկին զիծը. մի կողմից ամենափոքր քաղաքական զիջումն իսկ չանել բուրժուական այդ խավին յեւ անխնայողաբար ճնշել նրա հակահեղափոխական ամեն տեսակի փոտնձգությունները, իսկ մյուս կողմից նույնքան անխնայողաբար կռվել այն կեղծ-արմատական, բայց իրոք գռնիկ մեծամտության դեմ, վոր իբր աշխատավորները կարող են հաղթահարել կապիտալիզմն ու բուրժուական կարգերը՝ առանց բուրժուական մասնագետներից սովորելու, առանց նրանց ոգտագործելու, առանց աշխատանքի յերկարատեւ դպրոց անցնելու նրանց հետ:

Զգտելով ամեն մի աշխատանքի վարձատրության հավասարեցման ու լիակատար կոմմունիզմի, խորհրդային իշխանությունը չի կարող անմիջական նպատակ համարել այդ հավասարեցման իրագործումը ներկա վայրկյանին, յերբ միայն կապիտալիզմից կոմմունիզմին անցնելու առաջին քայլերն են արվում: Ուստի մի վորոշ ժամանակ

պետք ե ղեռ պահել մասնագետների ավելի բարձր վարձատրությունը, փորպեսզի նրանք աշխատեն փոշի ե ավելի վատ, ալ ավելի լավ, քան առաջ։ Նույն նպատակով չի կարելի նայել հրաժարվել պրեմիաների սիստեմից՝ ամենահաջող յեվ հատկապես կազմակերպչական աշխատանքի համար։

Նմանապես անհրաժեշտ ե ստեղծել բուրժուական մասնագետների համար բնակարային ընդհանուր աշխատանքի պայմաններ՝ ձեռք ձեռքի տված շարքային բանփորների մաստայի հետ, փորը գործում ե գիտակից կոմունիստների ղեկավարությամբ, յեվ դրանով նպաստել կապիտալիզմի շնորհիվ իրարից բաժանված ֆիզիկական յեվ մտավոր աշխատավորների փոխադարձ հասկացողությանն ու մերձեցմանը։

է) Խորհրդային իշխանությունն արդեն մի շարք միջոցներ ե ձեռնարկել, փոր նպատակ ունեն գիտության զարգացումն

ու նրա մերձեցումն արտադրության պրոցեսին։ Ստեղծվել ե մի ամբողջ ցանց նոր գիտական-գործնական ինստիտուտների, լաբորատորիաների, փորձակայանների, նոր տեխնիկական մեթոդների, կատարելագործումների յեվ գյուտերի ստուգման փորձնական ձեռնարկների, բոլոր գիտական ուժերի ու միջոցների հաշվառում ե կազմակերպվում յեվ այլն։ Համ. Կ.Կ. պաշտպանելով բոլոր այդ միջոցները՝ ձգտում ե նրանց հետագա զարգացմանը յեվ յերկրի նրանց հետագա զարգացմանը յեվ յերկրի արտադրական ուժերի աճման հետ միասին՝ գիտական աշխատանքի համար ամենանպաստավոր պայմաններ ստեղծելուն։

ԳՅՈՒՂԱՏՆՑԵՍԹԱԿԱՆ ԲՆԱԳԱՆ ՎԱՌՈՒՄ.

16) Խորհրդային իշխանությունը գրելու բերելով հողի մասնավոր սեփականատիրության լիակատար վերացումը՝ անցել ե արդեն մի շարք միջոցների կենսագործման, փորոնց նպատակը խոշոր սոցիա-

լիստական հողագործության կազմակերպումն եւ Այդ միջոցներից ամենակարեւորներն են. 1) Խորհրդային տնտեսությունների, այսինքն՝ խոշոր սոցիալիստական տնտեսությունների կազմակերպությունը. 2) Աջակցություն հողի հասարակական մշակման համար առաջացած հասարակություններին յեւ ընկերություններին. 3) Պետական ցանքսի կազմակերպումը բոլոր չցանված հողերում, ո՛ւմ եւ նրանք պատկանեն. 4) Բոլոր ագրոնոմիական ուժերի պետական մոբիլիզացիա՝ գյուղատնտեսական կուլտուրայի բարձրացման համար յեռանդուն միջոցների ձեռնարկելու նպատակով. 5) Աջակցություն գյուղատնտեսական կոմմունաներին, փորոնք խոշոր հավաքական տնտեսություն վարող հողագործների միանգամայն հոժարակամ միություններ են.

Բոլոր այդ միջոցները գյուղատնտեսական աշխատանքի արտադրողականության բացարձակ անհրաժեշտ բարձրացման

միակ ճանապարհն ակտիվ՝ Համ. Կ. Կ. ծրագրում եւ ըստ կարելույն լիակատար կերպով կենսագործել այդ միջոցները, տարածել նրանց յերկրի ամենից յետ մնացած շրջաններում յեւ դիմում եւ նույն նպատակով առաջիկայում արվելիք քայլերին:

Համ. Կ. Կ. առանձնապես ձգտում եւ 1) գյուղատնտեսական միջոցների վերամշակմամբ զբաղված գյուղատնտեսական կոոպերացիայի բազմակողմանի պետական պաշտպանություն, 2) հողի բարելավման (մեկիորացիայի) սիստեմի լայն իրագործման, 3) վարձատու կայանների միջոցով չբավոր յեւ միջակ գյուղացիության ինվենտարի լայն ու պլանաչափ մատակարարման:

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, փոր մանր-գյուղացիական տնտեսությունը դեռ յերկար պիտի գոյություն ունենա, Համ. Կ. Կ. ձգտում եւ իրագործել մի շարք միջոցներ, փորոնց նպատակն եւ բարձրացնել գյուղացիական տնտեսության արտա-

դրողականութիւնը: Այդ միջոցներն են,
 1) գյուղացիական հողդգտագործման կար-
 գաւորումը (հողերի ցրվածութեան, հեռա-
 վորութեան յեւ աշխատեցումը), 2) գյու-
 ղացիներին ազնվացրած հացահատիկներ յեւ
 արվեստական պարարտանյութեր մատա-
 կարարելը, 3) գյուղացիական անասուն-
 ների տեսակի ազնվացումը, 4) ագրոնոմիա-
 կան գիտելիքներ տարածելը, 5) գյուղացի-
 ներին ագրոնոմիական ոգնութիւն հասցը-
 նելը, 6) գյուղացիների ինվենտարի նորո-
 գումն խորհրդային արհեստանոցներում,
 7) վարձատու կենտրոնների, փորձակա-
 յանների, ցուցադաշտերի կազմակերպումն,
 8) գյուղացիական հողերի մեկիորացիան:

17) Ինկատի ունենալով, փոր քաղա-
 քի յեւ գյուղի հակադրութիւնը գյուղի
 տնտեսական յեւ կուլտուրական հետամնա-
 ցութեան ամենախոր հիմքերից մեկն է, իսկ
 դա ներկայումս գոյութիւն ունեցող սուր
 ճգնաժամին, թե քաղաքը յեւ թե գյուղն
 այլապէրման յեւ կործանման անմիջական

վտանգի առաջ եղնում՝ Համ. Կ. Կ. այդ հա-
 կադրութեան վոչնչացման մեջ ե տեսնում
 կոմմունիստական շինարարութեան հիմնա-
 կան խնդիրներից մինը յեւ, ընդհանուր մի-
 ջոցներին կից, անհրաժեշտ ե գտնում՝ ար-
 դյունաբերական բանվորներին լայնորեն
 յեւ պլանաչափ առաջ քաշել դեպի հողա-
 գործական կոմմունիստական շինարարու-
 թիւնը, նույն նպատակներով խորհրդային
 իշխանութեան կողմից արդեն հիմնած հա-
 մապետական «Բանվորական Աջակից Կո-
 միտեյի» գործունեութեան զարգացումը
 յեւ աշխ.

18) Գյուղում վարելիք իր ամբողջ աշ-
 խատանքում Համ. Կ. Կ. առաջվա պես հեն-
 վում ե նրա պրոլետարական յեւ կիսա-
 պրոլետարական շերտերի վրա, կազմակեր-
 պում ե դրանց նախ յեւ առաջ վորպես
 ուրույն ուժ՝ ստեղծելով գյուղում կուսա-
 կցական բջիջներ, չքավոր գյուղացիների
 կազմակերպութիւններ, գյուղի պրոլետար-
 ների ու կիսապրոլետարների առանձին

տիպարի արհեստակցական միություններ, յեւ ալլն՝ բոլոր միջոցներով մերձեցնելով նրանց քաղաքային պրոլետարիատին յեւ պոկելով նրանց գյուղական բուրժուազիայի ու մանր սեփականատիրական շահերի ազդեցությունից:

Կուլակների՝ գյուղական բուրժուազիայի վերաբերմամբ՝ Համ.Կ.Կ. քաղաքականութիւնն է—վճռական պայքար մղել նրանց հարստահարչական ծգտումների դեմ, ճնշել խորհրդային քաղաքականութիւնն նրանց ցույց տված դիմադրութիւնը:

Միջին գյուղացիութիւնն նկատմամբ Համ.Կ.Կ. քաղաքականութիւնն է՝ նրան աստիճանաբար յեւ պլանաչափ կերպով սոցիալիստական շինարարութիւնն մեջ մտցրնել: Կուսակցութիւնը ծգտում է անջատել նրան կուլակներից, քաշել բանվոր դասակարգի կողմը՝ ցույց տալով ուշադիր վերաբերմունք դեպի նրա կարիքները, պայքարելով նրա հետամնացութիւնն դեմ վոչ թե ճնշման միջոցներով, ալլ գաղափարական

ներգործութիւնը, ծգտելով ամեն պարագաներում, վորտեղ նրա կենսական շահերն են շոշափվում, գործնական համաձայնութիւնն գալ նրա հետ, զիջումներ անելով նրան կյանքի սոցիալիստական վերականգնման յեղանակների վորոշման մեջ:

ԲՍՇԵՄՔՆ ԲՆԱԳԱՎԱՌՈՒՄ.

19) Բաշխման բնագավառում ներկայումս խորհրդային իշխանութիւնն նպատակն է՝ անշեղ կերպով շարունակել ազեւտրի փոխարինումը մթերքների պլանաչափ, համապետական մասշտաբով կազմակերպված քաշխումով: Նպատակ է դրվում ամբողջ բնակչութիւնն ընդգրկել սպառողական կոմմունաների միասնական ցանցով, վոր ամենամեծ արագութիւնը, պլանաչափութիւնը, խնայողութիւնը յեւ աշխատանքի նվազագոյն սպառումով պետք է կարողանան բաշխել բոլոր անհրաժեշտ մթերքները՝ խստորեն կենտրոնացնելով բաշխման ամբողջ ապարատը:

Սպառողական կոմմունաների յեւ ինքնազործունեությունը յեւ կարգապահությունը, ջանք թափի, վորպեսզի ամբողջ բնակչությունը շրջապատվի կոոպերատիվների ցանցով, յեւ վորպեսզի այդ կոոպերատիվները ձուլվեն մի ընդհանուր՝ վոտից մինչեւ գլուխ ամբողջ Խորհրդային Հանրապետությունն ընդգրկող կոոպերատիվի մեջ. վերջապես, վոր ամենագլխավորն է, նա պետք է աշխատի ապահովել պրոլետարիատի ազդեցության գերակշռումն աշխատավորների մնացած շերտերի հանդեպ իւր գործնական հանապարհով փորձել ամենուրեք տարբեր միջոցներ, վոր հեշտացնում են յեւ իրագործում հին կապիտալիստական տիպարի մանր-բուրժուական կոոպերատիվների փոխանցումը պրոլետարիատի յեւ կիսապրոլետարիատի ղեկավարության ներքո գտնվող սպառողական կոմմունաներին:

Սկզբունքորեն միակ ուղիղը համարելով կոոպերատիվ ապաւարտի հետագա կոմմունիստական զարգացումն այս ուղղությամբ յեւ վոչ թէ նրան մի կողմ նետելը՝ Համ. Կ. Կ. սիստեմորեն պետք է շարունակի իր քաղաքականությունը. նա պետք է պարտավորեցնի կուսակցության բոլոր անդամներին աշխատել կոոպերատիվներում, կոմմունիզմի վոգով պետք է ուղղություն տա սրանց, ոգտվելով նայել արհեստակցական միությունների աջակցությունից. պետք է զարգացնի կոոպերացիայի շուրջը կազմակերպված աշխատավոր բնակչության

ինքնազործունեությունը յեւ կարգապահությունը, ջանք թափի, վորպեսզի ամբողջ բնակչությունը շրջապատվի կոոպերատիվների ցանցով, յեւ վորպեսզի այդ կոոպերատիվները ձուլվեն մի ընդհանուր՝ վոտից մինչեւ գլուխ ամբողջ Խորհրդային Հանրապետությունն ընդգրկող կոոպերատիվի մեջ. վերջապես, վոր ամենագլխավորն է, նա պետք է աշխատի ապահովել պրոլետարիատի ազդեցության գերակշռումն աշխատավորների մնացած շերտերի հանդեպ իւր գործնական հանապարհով փորձել ամենուրեք տարբեր միջոցներ, վոր հեշտացնում են յեւ իրագործում հին կապիտալիստական տիպարի մանր-բուրժուական կոոպերատիվների փոխանցումը պրոլետարիատի յեւ կիսապրոլետարիատի ղեկավարության ներքո գտնվող սպառողական կոմմունաներին:

**ՓՈՂԱՅԻՆ ՅԵՎ ԲԱՆԿԱՅԻՆ ԳՈՐԾԻ
ԲՆԱԳԱՎԱՌՈՒՄ.**

20) Խուսափելով Պարիզի Կոմմունայի գործած սխալներից՝ խորհրդային իշխանությունը Ռուսաստանում միանգամից գրավեց պետական բանկը, ապա անցավ մասնավոր առեւտրական բանկերի ազգայնացման, ձեռնարկեց ազգայնացրած բանկերի, խնայողական գանձարկղների յեւ պետական գանձատների միացմանը պետական բանկի հետ, այդպիսով նա ստեղծեց Խորհրդային Հանրապետության միասնական ժողովրդական բանկի կմախքը յեւ բանկը փինանսական կապիտալի տիրապետության տնտեսական կենտրոնից ու շահագործողների քաղաքական տիրապետության գործիքից բանվորական իշխանության գործիք ու տնտեսական հեղաշրջման լծակ դարձրեց։ Նպատակ դնելով խորհրդային իշխանության սկսած գործի հետեւողական ավարտումն առաջիկայում՝ Համ.Գ.Կ առա-

ջին հերթին առաջ ե քաշում հետեւյալ սկզբունքները.

ա) Ամբողջ բանկային գործի մոնոպոլիզացիան Խորհրդային պետութան ձեռքում:

բ) Բանկային ոպերացիաների արմատական փոփոխումն ու պարզեցումը՝ բանկային ապարատը Խորհրդային Հանրապետության միակերպ հաշվառման յեւ մուհանուր հաշվապահության ապարատ դարձնելով: Պլանաչափ հասարակական տնտեսության կազմակերպման ընթացքում դա կլոնչացնի բանկը՝ վերածելով այն կոմմունիստական հասարակության հաշվապահության կենտրոնական մի մարմնի:

21) Կապիտալիզմից կոմմունիզմի փոխանցման շրջանում, բանի դեռ լիովին չի կազմակերպված մթերքների կոմմունիստական արտադրությունը յեւ բաշխումը, փողի վոչնացումը հնարավոր չե: Այդ պայմաններում բնակչության բուրժուական տարրերը շարունակում են ոգտագործել

մասնավոր սեփականութիւն կազմող դրամանիշները՝ սպեկուլյացիայի, հարստացման յեւ աշխատավորներին կողոպտելու նպատակներով: Հենվելով բանկերի անգլայնացման վրա, Համ.Կ.Կ. ձգտում է կիրառել մի շարք միջոցներ, վոր ընդլայնում են անփող հաշվեհարդարն ու նախապատրաստում փողի փոխնացումը, փողի պարտադիր պահումը ժողովրդական ըանկում, բյուջետային գրքույկների գործադրումը, փողի փոխարինումը չեկերով, մթերքներ ստանալու իրավունք տվող կարճատեւ տոմսերով յեւ այլն:

ՖԻՆԱՆՍՆԵՐԻ ԲՆԵԳԱՎՃՌՈՒՄ.

22) Կապիտալիստներից խլած արտադրական միջոցների հանրայնացման դարաշրջանի առաջին մոմենտից սկսած պետական իշխանութիւնը դադարում է արտադրական պրոցեսին գերադաս՝ մակաբույծ ապարատ լինել. նա սկսում է վերած-

վել մի կազմակերպութեան, վոր անմիջապես իրագործում է յերկրի տնտեսութեան ղեկավարութիւնը, յեւ նույն չափով եւ պետական բյուջեն դառնում է ժողովրդական բովանդակ տնտեսութեան բյուջե:

Այս պայմաններում յեկամտներին յեւ ծախսերի հաշվեկշիռն իրագործելի յե միայն արդյունքների պլանաչափ պետական արտադրութեան յեւ բաշխման ուղիղ կազմակերպութեան պայմանով: Իսկ ինչ վերաբերում է անմիջական պետական ծախքերը ծածկելուն փոխանցման շրջանում, Համ.Կ.Կ. պետք է պաշտպանի սոցիալիստական հեղափոխութեան առաջին շրջանում կապիտալիստների վրա դրած պատմականորեն անհրաժեշտ յեւ որինավոր կոնտրիբուցիաների սիստեմի փոխարինումը պրոգրեսիվ յեկամտային յեւ զուլքային հարկով: Իսկ վորչափ այդ հարկը վերանում է ինքն իրեն, շնորհիվ ունեւոր դասակարգերի նրկատմամբ լայնորեն գործադրված եքսպրոպրիացիայի, պետական ծախքերը պետք է

ծածկել այլեւայլ պետական մենաշնորհներից ստացած յեկամուտների մի մասը պետական յեկամուտ դարձնելու միջոցով:

ԲՆԱԿԱՐԱՆԱՅԻՆ ՀԱՐՅԻ ԲՆԱԳԱՎԱՌՈՒՄ.

23) Զգտելով լուծել պատերազմի ընթացքում առանձնապես սրված բնակարանային հարցը՝ խորհրդային իշխանութիւնը լիովին խել ե կապիտալիստական տնտեսւթերին պատկանող բոլոր տները յեւ հանձնել այն բաղաբային խորհուրդներին. բաղաբի ծայրամասերի բանվորներին մասսայաբար բուրժուական տներն ե տեղափոխել. այդ տներից լավագույնները տվել ե բանվորական կազմակերպութիւններին՝ պետութիւն վրա առնելով այդ շինութիւնների պահպանութիւնը. ձեռնարկել ե բանվորական ընտանիքներին կահկարասներով ապահովելուն յեւ այլն:

Ընթանալով վերոհիշյալ ուղիով յեւ

բնավ չշոշափելով վոյ-կապիտալիստ տնտեսւթերի շահերը՝ Համ. Կ.Կ. բոլոր ուժով ծրգտելու յն աշխատավոր մասսաների բնակարանային պայմանների բարելավման. հին բաղաբամասերի բնակչութիւն կուտակումի յեւ հակառողջապահական պայմանների վերացման, անպետք բնակարանների վոյրնչացման, հների վերաշինութիւն, բանվորական մասսաների գոյութիւն նոր պայմաններին համապատասխան՝ նորերի շինութիւն, աշխատավորների նպատակահարմար տեղավորման:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՅԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԵՊԱՀՈՎՈՒԹՅԱՆ ԲՆԱԳԱՎԱՌՈՒՄ.

24) Պրոլետարիատի դիկտատուրայի հաստատումով առաջին անգամն ե, վոր հնարավորութիւն ե ստեղծվում լիովին իրագործելու սոցիալիստական կուակցութիւնների ծրագրի մինիմումն աշխատանքի պաշտպանութիւն բնագավառում:

Խորհրդային իշխանությունն որենս-
դրական կարգով անց ե կացրել յեվ «Աշ-
խատանքի որենքների Կոդեքսում» հաս-
տատել ե բոլոր աշխատավորների համար
ութժամյա բանվորական որ, վորպես աշ-
խատանքի մաքսիմալ ժամանակ. ընդամին՝
արտադրության առանձնապես մնասակար
նյութերում 18 տարեկան հասակին չհասած
անձանց, այլեվ հողի տակ զբաղված լեռ-
նարդյունաբերական բանվորների բանվո-
րական որը 6 ժամից չպետք ե անցնի.
բոլոր աշխատավորների համար շաբաթա-
կան 42 ժամվա անընդհատ հանգիստ. ար-
տաժամյա աշխատանքների արգելում՝ վոր-
պես ընդհանուր կանոն. մանուկների յեվ
մինչեվ 16 տարեկան դեռահասների աշխա-
տանքից ոգտվելու արգելում. գիշերային
աշխատանքի յեվ արտադրության առանձ-
նապես մնասակար նյութերում աշխատելու,
այլեվ արտաժամյա աշխատանքի արգելք՝
կանանց սեռին պատկանող բոլոր անձանց
յեվ 18 տարեկանը չհասած արական սե-

ռի անձանց համար. կանանց ճանգիստ 8
շաբաթ ծննդաբերությունից առաջ յեվ 8
շաբաթ ծննդաբերությունից հետո աշխա-
տավարծի անընդհատ յեվ լիակատար պա-
հումով յեվ բժշկական ու դեղային ձրի
ոգնություն, այլեվ յուրաքանչյուր յերեք
ժամից հետո բանվորուհիներին կես ժամից
վոչ պակաս միջոց մանկան կերակրելու
համար ու լրացուցիչ նպաստ կերակրող
մայրերին. արհեստակցական միություն-
ների խորհուրդներից ընտրված աշխատան-
քի ինսպեկցիա յեվ սանիտարական ինս-
պեկցիա:

Խորհրդային իշխանությունն որենս-
դրական կարգով անց ե կացրել ուրիշի աշ-
խատանքը չչահագործող բոլոր աշխատա-
վորների լիակատար սոցիալական ապահո-
վագրություն աշխատունակության կորըս-
տից յեվ աշխարհումս առաջին անգամ ապա-
հովագրություն գործազրկությունից՝ իհա-
շիվ վարձողների յեվ պետության, ապա-
հովագրվածների լիակատար ինքնավարու-

թյամբ յեվ արհեստակցական միություն-
ների լայն մասնակցությամբ:

Ավելի քան այդ՝ խորհրդային իշխա-
նությունը վորոշ տեսակետից ծրագիր-մի-
նիստմից դենն և անցել յեվ նույն «Աշխա-
տանքի որոնքների Կողքսում» սահմանել
բանվորական կազմակերպությունների
մասնակցություն վարձի յեվ արծակման
հարցեր լուծելու մեջ. մի տարուց վոչ պա-
կաս անդադար աշխատած բոլոր աշխա-
տավորներին միամսյա արծակուրդ՝ ուոն-
կի վերապահումով. աշխատավարձի պե-
տական կանոնավորում՝ արհեստակցական
միությունների մշակած տարիֆների հի-
մունքով. վորոշ որդաններ, այն ե՝ արհես-
տակցական միություններին յեվ նրանց
խորհուրդներին կից բաշխման յեվ հաշվառ-
ման բաժանմունքներ, վոր պարտավոր են
գործ հայթայթել գործազուրկներին:

Սակայն պատերազմի առաջացրած
ծայրահեղ ավերածությունները յեվ հա-
մաշխարհային իմպերիալիզմի գրոհը հար-

կադրել են խորհրդային իշխանությանը
հետեվյալ շեղումներն անել. թույլ տալ
արտաժամյա աշխատանք կիրառել բացա-
ռիկ պայմաններում, սահմանափակելով
այն տարեկան 50 որով. թույլատրել 14-ից
մինչեվ 16 տարեկան դեռահասների աշխա-
տանքը, սահմանափակելով նրանց աշխա-
տանքի որը 4 ժամով. միամսյա արծա-
կուրդի փոխարեն տալ առ այժմ յերկու
շաբաթվա արծակուրդ, յերկարացնել գիշե-
րային աշխատանքների տեվողությունը
մինչեվ 7 ժամ:

Համ.Կ.Կ. պետք ե լայն պրոպագանդա
մղի՝ աշխատանքի պաշտպանության բնա-
զավառում ձեռնարկած բոլոր միջոցների
յեռանդուն գործադրության մեջ աշխա-
տավորների գործոն մասնակցությունը յե-
րեվան բերելու համար. այդ նպատակով
անհրաժեշտ ե՝

ա) ուժեղացնել աշխատանքի ինս-
պեկցիայի կազմակերպության յեվ ընդար-
ձակման գործը՝ բանվորների միջից գործոն

աշխատակիցների ընտրութեան յեւ նախապատրաստութեան միջոցով, ուժեղացնել աշխատանքի ինսպեկցիան մանր յեւ տնային արդյունաբերութեան վրա տարածելու գործը:

բ) տարածել աշխատանքի պաշտպանութունն աշխատանքի բոլոր տեսակների վրա (կառուցող բանվորների, ցամաքային յեւ ջրային տրանսպորտի, տնային ծառայողների յեւ գյուղատնտեսական բանվորների):

գ) Վերջապես աշխատանքից հանել փորձահասակներին յեւ շարունակել դեռահասների բանվորական որվա կրճատումը:

Բացի այդ, Համ.Կ.Կ. պետք է ձգտի սահմանել՝

ա) առաջիկայում աշխատանքի արտադրողականութեան ընդհանուր բարձրացմանը զուգընթաց՝ 6-ժամյա մաքսիմալ բանվորական որ, առանց աշխատավարձի նվազեցման, պարտավորեցնելով աշխատավորներին դրանից զատ՝ առանց առանձին

վարձատրութեան, հատկացնել յերկու ժամ արհեստի յեւ արտադրութեան տեսութեանը, պետական վարչութեան տեխնիկայի գործնական ուսուցմանը յեւ զինվորական արվեստին:

բ) աշխատանքի արտադրողականութունը բարձրացնելու համար վարձատրութեան խրախուսիչ սիստեմի մուծումն:

Սոցիալական ապահովութեան բնագավառում Համ. Կ. Կ. ձգտում է լայն պետական ոգնութուն կազմակերպել վոչ միայն պատերազմի յեւ տարերային դժբախտութիւնների զոհների, այլեւ հասարակական աննորմալ հարաբերութիւնների զոհների համար: Վեճական պայքար է մղում ամեն տեսակի մակարդեմութեան ու ծրիակերութեան դեմ յեւ նպատակ է դնում դեպի աշխատավորական կյանքը վերադարձնել յուրաքանչյուրին, փոր դուրս է ընկել աշխատանքի հունից:

**ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՍՈՍՈՂՋԱՊԱՀՈՒ-
ԹՅԱՆ ԲՆԱԳԱՎԱՌՈՒՄ.**

25) Ժողովրդական առողջապահություն
ընագավառում Համ. Կ.Կ. իր գործունեյու-
թյան հիմք եւ ընդունում ամենից առաջ
առողջարար յեւ սանիտարական մի շարք
միջոցների գործադրությունը, վոր նպա-
տակ ունի կանխել հիվանդությունների
զարգացումը: Պրոլետարիատի դիկտատու-
րան արդեն հնարավորություն եւ տվել
կենսագործելու մի շարք առողջապահական
յեւ բուժական միջոցներ, վոր անիրագոր-
ծելի յեն բուրժուական հասարակության
շրջանակներում դեղագործության, խոշոր
մասնատիրական բուժարանների, կուրորտ-
ների ազգայնացում, բժշկական աշխատա-
վորների պարտադիր աշխատանք յեւ այլն:

Սրան համապատասխան Համ. Կ.Կ. ի-
րեն մոտավոր նպատակ եւ դնում

ա) վճռականորեն գործադրել հոգուտ

աշխատավորների մի շարք սանիտարական
միջոցներ, ինչպես՝

I. բնական վայրերի առողջացումը
(խնամք գետնի, ջրի յեւ ողի մասին).

II. հասարակական սննդի կազմակեր-
պումն գիտական հիգիենական հիմքերով.

III վարակիչ հիվանդությունների զար-
գացումն ու տարածումը կանխող միջոց-
ների կազմակերպումն.

IV. սանիտարական որենսդրություն.

բ) պայքար սոցիալական հիվանդու-
թյունների դեմ (~~խորախ~~, վեներական
ախտեր, արբեցողություն յեւ այլն).

գ) հանրամատչելի, ձրի յեւ վորա-
կյալ բուժական ու դեղային ուղեւթյան ա-
պահովումն:

ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ԿՈՄՄՈՒՆԻՍՏԱ- ԿԱՆ (Բ) ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ

ԿՈՄԻՏԵՆԵՍԱԿԱՆ ԻՏԵՐՆԱԿԻՈՐԱԼԻ
սեկցիա

(Ընդունված Համ. Կ. Կ. XIV համագումարում)

1. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՕՆԴԱՄՆԵՐԻ ՄՑՍԻՆ.

1. Կուսակցության անդամ համարվում է ամեն վոր, վոր ընդունվում է կուսակցության ծրագիրը, աշխատում է նրա կազմակերպություններից մեկին ու մեկում, յենթարկվում է կուսակցության վորոշումներին չեվ անդամավճար ե տալիս:

2. Նոր անդամներ ընդունվում են այն թեկնածուներից, վորոնք անցել են քաղաքական գրագիտության դպրոցը չեվ սահմանված թեկնածուական ստաժը:

Թեկնածությունից կուսակցության անդամ ընդունելու կարգը հետեվյալն է.

ա) Սահմանվում է յերեք կատեգորիա

1. Բանվորների յեվ բանվորների ու գյուղացիների շարքերից դուրս յեկած կարմիր-բանակայիններ:

2. Գյուղացիներ (բացի կարմիր-բանակայիններից) յեվ տնայնագործներ, վորոնք չեն շահագործում ուրիշի աշխատանքը, յեվ

3. Այլք (ծառայողներ յեվ այլն):

Առաջին կատեգորիան բաժանվում է յերկու խմբի:

Առաջին կատեգորիայի առաջին խմբի մեջ են մտնում այն արդյունաբերական բանվորները, վորոնք անընդհատ զբաղված են վարձու ֆիզիկական աշխատանքով:

Առաջին կատեգորիայի յերկրորդ խմբի մեջ մտնում են վոչ-արդյունաբերական բանվորները, բանվորների ու գյուղացիների շարքերից դուրս յեկած կարմիր-բանակայինները յեվ բատրակները:

բ) Առաջին կատեգորիայի առաջին խմբի անձնավորությունները կուսակցու-

թյան մեջ ընդունվելու համարներկայացնում են մեկ տարվա կուս. ստաժ ունեցող՝ կուսակցության յերկու անդամի յերաշխավորություն. առաջին կատեգորիայի յերկրորդ խմբի անձնավորությունները— յերկու տարվա կուս. ստաժ ունեցող՝ կուսակցության յերկու անդամի յերաշխավորություն. յերկրորդ կատեգորիայի անձնավորությունները ներկայացնում են յերկու տարվա կուս. ստաժ ունեցող՝ կուսակցության յերեք անդամի յերաշխավորություն. յերրորդ կատեգորիայի անձնավորությունները—հինգ տարվա կուս. ստաժ ունեցող՝ կուսակցության հինգ անդամի յերաշխավորություն:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.— Կոմյերիտմությունից առաջին և յերկրորդ կատեգորիայով կուսակցության անդամ ընդունելիս՝ Համ. Լիգեմ կոմիտեյի յերաշխավորությունը հաժասար և համարվում կուսակցության մեկ անդամի յերաշխավորության:

գ) Այլ կուսակցություններից յեւածներն ընդունվում են բացառիկ դեպքերում

հինգ տարվա կուս. ստաժ ունեցող՝ կուսակցության հինգ անդամի յերաշխավորությամբ, միմիայն արտադրական բջի յեվ անպայման Կենտկոմի հաստատությամբ, անկախ ընդունվողի սոցիալական դրությունից:

ԾԱՆՈթՈՒԹՅՈՒՆ.— Այլ կուսակցություններից յեղածների ընդունման վերջնական հաստատման իրավունքը Կենտկոմը կարող է վերադաճել առանձին յերկրային կոմիտեներին և կոմկուսի ազգային կենտկոմներին:

դ) Յերաշխավորությունների ստուգումը նախորդում է ընդունելուն յեվ կուսակցության տեղական կոմիտեների միջոցով և կատարվում:

ե) Կուսակցության մեջ ընդունելու հարցը նախապես քննվում է բջիքում, վրճրվում է կազմակերպության ընդհանուր ժողովում յեվ ուժի մեջ է մտնում կուսկոմի հաստատումից հետո առաջին կատեգորիայի համար պահանջվում է գավկոմի ու ռայկոմի (բաղադրվում յեվ արդյունաբերական կենտրոններում) հաստատումը:

յերկրորդ յեվ յերրորդ կատեգորիաների համար՝ շրջանային (окружной) կամ նահանգական կոմիտեի հաստատումը:

Քաղաքների ռայոնական կազմակերպություններում կուսակցության մեջ ընդունելու հարցը վճռվում է կուսակցության անդամների ընդհանուր ժողովում: Քաղաքային ռայոններում հազարից ավելի կուս. անդամ յեվ թեկնածու ~~կենտրոն~~ դեպքում՝ ընդունելությունը կատարվում է ռայկոմի պլենումում, առանց ընդհանուր ժողովի հաստատման:

զ) Յերիտասարդությունը մինչև 20 տարեկան հասակը ներառյալ (բացառությամբ կարմիր բանակայինների) կուսակցության մեջ է մտնում միմիայն Համ. ԼԿՅԵՄ միջոցով:

3. Յերաշխավորողները պատասխանատու յեն իրենց յերաշխավորածների համար յեվ անհիմն յերաշխավորություններ տալու դեպքում յենթարկվում են կուսակցական պատժի՝ մինչև կուսակցությունից վտարվելը:

+

4. Թեկնածուներից կուսակցութեան անդամ ընդունվողների կուս. ստաժը հաշվվում է տվյալ ընկերոջ կուսակցութեան անդամ հաստատվելու մասին համապատասխան բջջի ընդհանուր ժողովի վորոշման որից:

5. Տվյալ ամեն մի կազմակերպութեան յուրաքանչյուր անդամ ուրիշ կազմակերպութեան աշխատանքների վայրը փոխադրվելու դեպքում՝ վերջինս կողմից մտցվում է իր անդամների շարքը:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.— Կուսակցութեան անդամների մի կազմակերպութեանից մյուսը փոխադրվելը կատարվում է համաձայն կուսակցութեան Կենտկոմի սահմանած կանոնների:

6. Վորեվե մեկին կուսակցութեանից վտարելու հարցը վճռվում է այն կազմակերպութեան ընդհանուր ժողովում, վորի անդամ է տվյալ անձնավորութեանը, յեվ հաստատվում է նահանգական (շրջանային) վերահսկիչ հանձնաժողովի կողմից, կամ թե վտարումը ուղղակի նահանգական (շրջա-

նային) վերահսկիչ հանձնաժողովն է կատարում: Վտարման մասին կայացրած վորոշումն ուժի մեջ է մտնում միայն նահանգական (շրջանային) կոմիտեյի հետ վորոշումը համաձայնեցնելուց հետո, ըստ վորում՝ ընդհանուր ժողովի կամ նահանգական Վ. Հ. (շրջ. Վ. Հ.) կողմից վտարելու որից՝ տվյալ անձնավորութեանը հեռացվում է կուսակցական աշխատանքից: Կուսակցութեանից վտարված անդամների վտարման մասին հայտարարվում է կուսակցական մամուլում՝ նշելով վտարման պատճառները:

II. ԿՈՒՍՍԵԿՑՈՒԹՅԱՆ ԵՆԴԵՄՈՒԹՅԱՆ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ.

7. Բոլոր այն անձնավորութեանները, վորոնք ցանկանում են կուսակցութեանն անդամագրվել, անցնում են թեկնածուական վորոշ ստաժ, վորին պատակն է՝ նրանց հիմնավորապես ծանոթացնել կուսակցութեան ծրագրի յեվ տակտիկայի հետ յեվ

ստուգել նրանց անհատական հատկությունները:

8. Թեկնածուներ ընդունելու կարգը (կատեգորիաների բաժանելը, յերաշխափորությունների բնույթն ու ստուգումը, կազմակերպության վորոշումն ընդունելության մասին և հաստատումը կուսկոմի կողմից) վոչնչով չի տարբերվում կուսակցության անդամ ընդունելու կարգից:

9. Թեկնածուական ստաժը սահմանվում է.— առաջին կատեգորիայի համար— վեց ամսից վոչ պակաս, յերկրորդ կատեգորիայի համար— մեկ տարուց վոչ պակաս լեվ յերրորդ կատեգորիայի համար— յերկու տարուց վոչ պակաս:

ԾԱՆՈթՈՒԹՅՈՒՆ.— Ուրիշ կուսակցություններից յեկաձները, անկախ նրանց սոցիալական դրությունից, անցնում են յերկու տարվա թեկնածուական ստաժ:

10. Կուս. անդամության թեկնածուները մասնակցում են այն կազմակերպության բոլոր դռնբաց ժողովներին, վորի կազմի մեջ են մտնում: Կուս. անդամու-

թյան թեկնածուները կուսակցական ժողովներում վեռական ծայնի իրավունք չունեն, այլ մասնակցում են խորհրդակցական ծայնի իրավունքով միայն:

11. Թեկնածուները տեղային կուսակցական կոմիտեյի գանձարկղը սովորական անդամավեար են մուծում:

III. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՋԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՅՎԱԾՔԻ ՄԱՍԻՆ.

12. Կուսակցության կազմակերպչական կառուցվածքի ղեկավար սկզբունքը դեմոկրատական կենտրոնացումն է (централизм):

13. Կուսակցությունը կառուցվում է դեմոկրատական կենտրոնացման հիմունքներով, ըստ տերրիտորիալ հատկանիշների. վորեվն շրջան սպասարկող կազմակերպությունը բարձրագույնն է համարվում բոլոր այն կազմակերպությունների նկատմամբ, վորոնք սպասարկում են տվյալ շրջանի այս կամ այն մասը:

14. Բոլոր կուսակցական կազմակերպությունները տեղական հարցերը վճռելու խնդրում ինքնավար են (автономны):

15. Յուրաքանչյուր կազմակերպության բարձրագույն ղեկավար մարմին հանդիսանում է ընդհանուր ժողովը, կոնֆերանսը կամ համագումարը:

16. Ընդհանուր ժողովը, կոնֆերանսը կամ համագումարն ընտրում է կոմիտե, վորը նրանց գործադիր մարմինն է հանդիսանում յեվ ղեկավարում է տեղային կազմակերպության ընթացիկ ամբողջ աշխատանքը:

17. Կուսակցության կազմակերպչական սխեման հետեւյալն է.

ա) ԽՍՀՄ տերրիտորիա — համամիութենական համագումար — Կենտր. Կոմիտե:

բ) Մարզեր (области), հանրապետություններ, նահանգներ — մարզային (յերկրային) կոնֆերանսներ, ազգային կոմկուսակցությունների համագումարներ, նահանգական կոնֆերանսներ — մարզային կոմի-

տեներ (յերկրային կոմիտեներ), ազգային կոմկուսակցությունների կենտկոմներ, նահանգական կոմիտեներ:

գ) Շրջաններ (округа), գավառներ — շրջանային, գավառային կոնֆերանսներ, — շրջանային, գավառային կոմիտեներ:

դ) Վոլոստներ (ռայոններ) — վոլոստային (ռայոնական) կոնֆերանսներ — վոլոստային (ռայոնական) կոմիտեներ:

ե) Ձեռնարկություններ, գյուղեր, կարմիր-բանակային զորամասեր, հիմնարկություններ — բջիջների ընդհանուր ժողովներ — բջիջների բյուրոներ:

18. Յենթարկման, հաշվետվության յեվ կուսակցական բոլոր վորոշումների ընթացքի ու բողոքարկման (оспаривание) կարգը հետեւյալն է. (բարձրագույն ինստանցիայից ղեպի ստորադասը) համամիութենական համագումար, կենտկոմ, մարզային (յերկրային) կոմիտե, ազգ. կոմկուսակցությունների կոնֆերանս, ազգային կոմկուսների կենտկոմ, նահանգային կոնֆերանս յեվ այլն:

19. Կուսակցական աշխատանքի հատուկ ճյուղերի համար համապատասխան բաժիններ են ստեղծվում: Բաժինները գործում են կոմիտեներին առընթեր յեվ անմիջականորեն նրանց են յենթարկվում: Բաժինների կազմակերպման կարգը վորոշվում է Կենտկոմի հատուկ հրահանգներով:

20. Յյուրաքանչյուր կազմակերպություն իր վերջնական հաստատումից հետո իրավունք է ստանում իր կնիքն ունենալու, սակայն համապատասխան բարձրագույն կուսակցական մարմնի թույլտվությամբ միայն:

IV. ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱՐԿՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ.

21. Կուսակցության գերագույն մարմինը համագումարն է: Հերթական համագումարները հրավիրվում են տարին մեկ անգամ: Արտակարգ համագումարները հրավիրում է Կենտրոնական Կոմիտեն սեփական նախաձեռնությամբ կամ կուսակցա-

կան վերջին համագումարին մասնակցող անդամների ընդհանուր թվի մեկ յերրորդից վոչ պակասի պահանջով: Կուսակցական համագումար հրավիրելու մասին յեվ համագումարի որակարգը հայտարարվում է վոչ ուշ, քան համագումարից մեկ ու կես ամիս առաջ: Արտակարգ համագումարը հրավիրվում է յերկու ամսվա ընթացքում:

Համագումարն որինական է համարվում, յեթե նրանում ներկայացված են կուսակցության վերջին հերթական համագումարում ներկայացված բոլոր կուս. անդամների կիսից վոչ պակաս կուս. անդամներ:

Կուսակցության համագումարի ներկայացուցչական նորմաները սահմանում է Կենտրոնական Կոմիտեն:

22. Յեթե 21-րդ կետում մատնանշված ժամանակալիքոցում Կենտրոնական Կոմիտեն արտակարգ համագումար չհրավիրի, արտակարգ համագումար հրավիրելու պահանջ անող կազմակերպություններն իրավունք ունեն ստեղծելու կազմակերպչական

կոմիտե, վորը համագումար հրավիրելու խնդրում ոգտվում ե Կենտրոնական Կոմիտեյի իրավունքներով:

23. Համագումարը — ա) լսում յեւ հաստատում ե Կենտրոնական Կոմիտեյի, Կենտրոնական Վերահսկիչ Հանձնաժողովի, Կենտրոնական Վերաստուգիչ Հանձնաժողովի յեւ այլ Կենտրոնական հիմնարկների հաշվետվությունները:

բ) Վերաքննում ու փոփոխում ե կուսակցության ծրագիրն ու կանոնադրությունը:

գ) Վորոշում ե կուսակցության տակտիկական գիծն ընթացիկ հարցերի նկատմամբ:

դ) Ընտրում ե Կենտրոնական Կոմիտե, Կենտրոնական Վերահսկիչ Հանձնաժողով, Կենտրոնական Վերաստուգիչ Հանձնաժողով յեւ այլն:

24 Կենտրոնական Կոմիտեն ընտրվում ե համագումարի կողմից սահմանվող կազմով:

Կենտրոնական Կոմիտեյի անդամների հեռանալու դեպքում նրա կազմը լրացվում ե համագումարում ընտրված թեկնածուներից՝ համագումարի վորոշված կարգով:

25. Կենտրոնական Կոմիտեն համագումարից-համագումար ղեկավարում ե կուսակցության ամբողջ աշխատանքը, կուսակցության ներկայացուցիչն ե հանդիսանում ուրիշ կուսակցությունների, կոզմակերպությունների յեւ հիմնարկների հետ հարաբերության մեջ մտնելիս, կազմակերպում ե կուսակցության զանազան հիմնարկներ յեւ ղեկավարում ե նրանց գործունեյությունը, նշանակում ե կենտրոնական որգանների խմբագրություններ, վորոնք աշխատում են նրա հսկողության տակ, հաստատում ե տեղային խոշոր կազմակերպությունների կուսակցական որգանների խմբագիրներին, կազմակերպում ու պահում ե հասարակական նշանակություն ունեցող ձեռնարկություններ, բաշխում ե կուսա-

կցության ուժերն ու միջոցները յեզվ վարում
ե կենտրոնական զանձարկղի գործերը:

Կենտրոնական Կոմիտեն կուսակցա-
կան Ֆրակցիաների միջոցով ուղղություն ե
տալիս խորհրդային յեզվ հասարակական
կազմակերպությունների կենտրոնների աշ-
խատանքներին:

Կենտրոնական Կոմիտեն առնվազն
յերկու ամիսը մեկ անգամ ունենում ե մեկ
պլենար նիստ: Կենտկոմի անդամության
թեկնածուները Կենտկոմի պլենումի նիստե-
րին մասնակցում են խորհրդակցական ձայնի
իրավունքով:

26. Կենտրոնական Կոմիտեն կազմա-
կերպում ե. բաղաբական աշխատանքների
համար—Քաղաքական Բյուրո, կազմակերպ-
չական աշխատանքների ընդհանուր դե-
կավարության համար—Կազմակերպչական
Բյուրո, յեզվ կազմակերպչական ու գործա-
դրական ընդլթ կրող ընթացիկ աշխատանք-
ների համար—Քարտուղարություն:

27. Կուսակցական մեկ համագումա-

րից մինչեզվ մյուսը՝ Կենտրոնական Կոմիտեն
հրավիրում ե մի կուսակցական համամիու-
թենական կոնֆերանս՝ բաղկացած տեղա-
յին կուսակցական կազմակերպությունների
ներկայացուցիչներից:

28. Կենտրոնական Կոմիտեն իր աշ-
խատանքների մասին պարբերաբար տեղե-
կացնում ե կուսակցական կազմակերպու-
թյուններին:

29. Կենտրոնական Վերահսկիչ Հան-
ձնաժողովն ընտրվում ե կուսակցության
համագումարի վորոշած կազմով:

30. Կենտրոնական Վերաստուգիչ Հան-
ձնաժողովն ընտրվում ե կուսակցության
համագումարի վորոշած կազմով. ընտրված-
ների կուսակցական ստաժը տասը տարուց
պակաս չպետք ե լինի:

Կենտրոնական Վերաստուգիչ Հանձնա-
ժողովն ստուգում ե. — ա) Գործերի ընթաց-
քի արագությունն ու ճշտությունը կու-
սակցական կենտրոնական մարմիններում
յեզվ Համ. ԿԿ (բ.) Կենտկոմի քարտուղարու-

թյան ապստարատի կանոնավորությունը.
բ) Համ. ԿԿ (բ.) Կենտկոմի դրամարկղը յեւ
ծեռնարկությունները:

Վ ՄԱՐԶԱՅԻՆ (ՅԵՐԿԻՍՅԻՆ) ԿԱԶՄԱ-
ԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ.

31. Կուսակցական կազմակերպու-
թյունները Համ. ԿԿ (բ) Կենտկոմի թույլ-
տվությամբ կարող են միանալ յեւ կազմել
մարզային (յերկրային) միավորներ: Մարզի
(յերկրամասի) սահմանները վորոշվում են
մարզային (յերկրային) կոնֆերանսում յեւ
հաստատվում են Կենտկոմի կողմից:

32. Կուսակցական կազմակերպու-
թյունները, վորոնք սպասարկում են ԽՍՀՄ
յեւ ՌՍՖՖՀ ազգային հանրապետու-
թյունների (յեւ մարզերի) տերրիտորիան,
հավասարվում են կուսակցության մարզա-
յին (կամ նահանգային) կազմակերպու-
թյուններին, այսինքն՝ ամբողջապես լին-
թարկվում են Համ. Կ. Կ. (բ) Կենտկոմին:

33. Մարզային (յերկրային) կոմիտեն

կամ ազգ. կոմ. կուսակցության կենտկոմը)
ընտրվում են մարզային (յերկրային) կոն-
ֆերանսում (կամ ազգ. կոմկուսի համա-
գումարում):

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ. — Յերկրային և նրանց հա-
վասար կոմիտեների նախազանություն-
ները կամ բյուրոները հաստատվում են
Համ. Կ. Կ. (բ) Կենտկոմի կողմից:

34. Կենտրոնական կոմիտեյի հատուկ
վորոշմամբ այնտեղ, ուր կան մարզային
տնտեսական մարմիններ (տնտեսական
խորհրդակցություններ յեւ այլն) կամ կեն-
տրոններից զգալի չափով հեռու ընկած
վայրերում ստեղծվում են մարզային բյու-
րոններ, վորոնց կազմը նշանակում են Համ.
Կ. Կ. (բ) Կենտկոմը, յուրաքանչյուր դեպ-
քում այդ մասին հատուկ վորոշում հա-
նելով:

Կենտկոմի մարզային բյուրոները պա-
տասխանատու լին միայն Համ. Կ. Կ. Կենտ-
կոմի առաջ:

35. Մարզային (յերկրային) հերթա-

կան կոնֆերանսը (կամ ազգ. կոմկուս. համագումարը) հրավիրում ե մարզային կոմիտեն (ազգ. Կ. Կ. Կենտկոմը)՝ տարեկան մեկ անգամ:

Արտակարգ համագումար հրավիրվում ե մարզային (յերկրային) կոմիտեյի (ազգ. ԿԿ Կենտկոմի) կամ տվյալ մարզի (յերկրի) կազմակերպութունների անդամների ընդհանուր թվի մեկ յերրորդի վորոշմամբ:

Մարզային (յերկրային) կոնֆերանսի (ազգ. կոմկուսի համագումարի) ներկայացուցչական նորմաները սահմանում ե մարզային (յերկրային) կոմիտեն (ազգ. կոմկուսի կենտկոմը):

Մարզային (յերկրային) կոնֆերանսը (ազգ. կոմկուսի համագումարը) լսում յեւ հաստատում ե մարզային (յերկրային) կոմիտեյի (ազգ. կոմկուսի կենտկոմի), վերահսկիչ հանձնաժողովի, վերաստուգիչ հանձնաժողովի յեւ մարզային (յերկրային) հիմնարկների հաշվետվութունները, քննության ե առնում կուսակցական, խոր-

հրդային, տնտեսական յեւ արհեստակցական աջատանքի խնդիրները—մարզում կամ հանրապետության մեջ յեւ ընտրում ե մարզային (յերկրային) կոմիտե, մարզային (յերկրային) վերահսկիչ հանձնաժողով մեւ մարզային վերաստուգիչ հանձնաժողով (ազգային կոմկուսների Կենտկոմ, ԿՎՀ յեւ Կ. Վերաստ. Հանձն.):

36. Մարզային (յերկրային) կոմիտե ընթացիկ աշխատանքների համար իր կազմից ընտրում ե բյուրո՝ բաղկացած առնվազն հինգ հոգուց:

Մարզային (յերկրային) կոմիտեն (ազգ. կոմկուս կենտկոմը) մարզի սահմաններում կազմակերպում ե զանազան կուսակցական հաստատութուններ, ղեկավարում ե նրանց գործունեյութունը, նշանակում ե մարզային (յերկրային) կուսակցական որգանի խմբագրություն, վորն աշխատում ե նրա հսկողության տակ, կազմակերպում ու վարում ե իր՝ համամարզային նշանակություն ունեցող հաստա-

տությունները, ձեռնար'ությունները, մարզի սահմաններում բաշխում ե կուսակցության ուժերն ու միջոցները յեզվ վարում ե մարզային (յերկրային) կուսակցական դրամարկղը: Մարզային (յերկրային) կոմիտեն (ազգ կոմկուսի կենտկոմը) կուսակցական ֆրակցիաների միջոցով ուղղություն ե տալիս խորհուրդների, արհմիությունների, կոոպերացիայի յեզվ այլ կազմակերպությունների մարմինների գործունեյությանը: Նմանապես անմիջականորեն ուղղություն ե տալիս Համ. ԼԿՅՍՄ կազմակերպության աշխատանքներին յեզվ իր գործունեյության մասին մանրամասն հաշիվ ե ներկայացնում Կենտկոմին այն ձեվով յեզվ այն ժամանակամիջոցում, վոր Համ. Կ. Կ. (ը) Կենտկոմն ո սահմանել:

Մարզային կոմիտեյի (կամ յազգ. ԿԿ կենտկոմի) պլենումը զոււմարվում ե վոր ուշ, քան յերկու ամիսը մեկ անգամ:

VI. ՆԱՀԱՆՔԱԳԱՆՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒ.

ՔՅՈՒՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ.

37. Կուսակցության նահանգական հերթական կոնֆերանսը հրավիրում ե նահանգական կոմիտեն վոչ ուշ, քան տարին մեկ անգամ, իսկ արտակարգ կոնֆերանսները հրավիրվում են նահանգական կոմիտեյի վորոշմամբ կամ նահանգի սահմաններում գործող կուս. կազմակերպությունների անդամների ընդհանուր թվի մեկ յերրորդի վորոշմամբ:

Նահանգական կոնֆերանսը լսում յեզվ հաստատում ե նահանգական կոմիտեյի, նահանգական վերահսկիչ հանձնաժողովի, վերաստուգիչ հանձնաժողովի յեզվ այլ նահանգական հիմնարկների հաշվետւությունները, քննության ե աււում տվյալ նահանգի կուսակցական, խորհրդային, տընտեսական յեզվ արհեստակցական աշխատանքի խնդիրները, ընտրում ե նահանգական կոմիտե, նահանգական վերահսկիչ

հանձնաժողով, վերաստուգիչ հանձնաժողով յիվ պատգամավորներ համամիութենական համագումարի համար:

38. Նահանգական կոմիտեն ընտրվում է կոնֆերանսի կողմից, ըստ վորում նրա կազմի մեջ պիտի մտցվեն ինչպես նահանգական, այնպես եւ տվյալ նահանգի այլ խոշոր բանվորական կենտրոնների գործիչները:

Նահանգական կոմիտեն զուգարվում է վոչ ուշ, քան ամիսը մեկ անգամ: Ընթացիկ աշխատանքների համար նահանգական կոմիտեն իր միջից ընտրում է բյուրո՝ բաղկացած առնվազն հինգ հոգուց:

Բյուրոյի կազմից առնվազն յերեք հոգի պիտի զատվեն՝ միմիայն կուսակցական աշխատանքի համար:

Նահանգական կոմիտեյի քարտուղարի համար պարտադիր է յոթը տարվա կուսակցական ստաժ յիվ վերադաս կուսակցական մարմնի հաստատումը (միմիայն այդ վերադաս մարմնի համաձայնու-

թյամբ թույլատրվում է բացառություն անել կուսակցական ստաժի նկատմամբ):

39. Նահանգական կոմիտեն, մարզային (յերկրային) կոմիտեների կամ Կենտկոմի թույլտվությամբ, հաստատում է նահանգի զավառային կամ ռայոնական կազմակերպությունները, նահանգի սահմաններում կազմակերպում է կուսակցական զանազան հիմնարկություններ, ղեկավարում է նրանց գործունեյությունը, նշանակում է կուսակցության նահանգական որդանի խմբագրություն, վորն աշխատում է նրա հսկողության տակ, կազմակերպում է նահանգական նշանակություն ունեցող ձեռնարկություններ, նահանգի սահմաններում բաշխում է կուսակցության ուժերն ու միջոցները յիվ վարում է նահանգական ղրամարկղը:

Նահանգական կոմիտեն համապատասխան ֆրակցիաների միջոցով ուղղություն է տալիս խորհուրդների, արհեստակցական միությունների, կոոպերատիվ

միավորների յեւ ալ կազմակերպությունների գործունեյությանը, ինչպես յեւ անմիջականորեն ուղղություն ե տալիս կոմիերիտմիության աշխատանքին: Նահանգական կոմիտեն Կենտկոմի սահմանած ձեւով ու ժամանակամիջոցում հաշվետւություններ ե ներկայացնում Կենտկոմին իր գործունեյության մասին: Ինքնավար հանրապետությունների ու մարզերի մարզային կոմիտեները հաւասարվում են նահանգական կոմիտեյին:

40. Նահանգական կոմիտեները կոնֆերանսների միջոցով ժամանակամիջոցում պարբերաբար ինֆորմացիոն զեկուցումներ են տալիս քաղաքային կամ գավառային (ռայոնական) կազմակերպությունների ընդհանուր ժողովներին կամ կոնֆերանսներին. բացի այդ, նահանգական կոմիտեները հրավիրում են ընդլայնած պլենումներ կամ նահանգական խորհրդակցություններ՝ բաղկացած գավկոմների ու ռայկոմների (անմիջականորեն նա-

հանգական կոմիտեյին յենթարկվող) ներկայացուցիչներից:

41. Նահանգական քաղաքներում ըստ կարիքի՝ հիմնվում են ռայոնական կազմակերպություններ—գավառային կազմակերպությունների իրավունքներով յեւ անմիջականորեն յենթարկվում են նահանգական կոմիտեյին:

VI ՇՐՋԱՆԱԿԱՆ (ОКРУЖНЫЕ) ԿՕՂ-ՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ.

42. Կուսակցական շրջանային կոնֆերանսը հրավիրում ե շրջանային կոմիտեն վոչ պակաս, քան տարին մեկ անգամ, արտակարգ կոնֆերանսը հրավիրվում ե համաձայն շրջանային կոմիտեյի կամ շրջանի կազմակերպության մեջ մըտնող անդամներ ընդհանուր թվի մեկ յերրորդականի վորոշման:

Շրջանային կոնֆերանսը լսում ե յեւ հաստատում շրջանային կոմիտեյի, վերահսկիչ հանձնաժողովի, վերաստուգիչ

հանձնաժողովի յեւ շրջանային հիմնարկների հաշվետվությունները, ընտրում եւ շրջանային կոմիտե, վերահսկիչ հանձնաժողով, վերաստուգիչ հանձնաժողով յեւ կուսակցութեան համամիութենական համագումարի պատգամավորներ:

43. Կոնֆերանսի կողմից ընտրվող շրջանային կոմիտեի կազմի մեջ պետք եւ մտցվեն ինչպես շրջանային կենտրոնի, այնպես եւ տվյալ շրջանի այլ խոշոր բանվորական կենտրոնների գործիչները:

44. Շրջանային կոմիտեն գումարվում եւ առնվազն ամիսը մեկ անգամ: Ընթացիկ աշխատանքների համար շրջանային կոմիտեն իր կազմից ընտրում եւ բյուրո՝ բաղկացած առնվազն հինգ հոգուց:

Բյուրոյի կողմից առնվազն յերեք հոգի պիտի զատվեն միմիայն կուսակցական աշխատանքի համար:

Շրջանային կոմիտեի բարտուղարի համար պարտադիր եւ հինգ տարվա կուսակցական ստաժ յեւ վերադաս կուսա-

կցական մարմնի հաստատումը (միայն այդ վերադաս մարմնի համաձայնութեամբ թույլատրվում եւ բացառութեւն անել ստաժի նկատմամբ):

45. Շրջանային կոմիտեն հաստատում եւ ռայոնական կազմակերպութեւններն ու կուսակցական բջիջները (այնուհետեւ ռայոնական կազմակերպութեւնները հաստատվում են յերկրային կոմիտեների կամ ազգ. ԿԿ Կենտկոմի կողմից), շրջանի սահմաններում կազմակերպում եւ զանազան կուսակցական հաստատութեւններ յեւ ղեկավարում եւ նրանց գործունեությունը, շրջանային կուսակցական որգանի համար նշանակում եւ խմբագրութեւն, վորն աշխատում եւ նրա ղեկավարութեան յեւ հսկողութեան տակ, կազմակերպում եւ շրջանային նշանակութեւն ունեցող ձեռնարկութեւններ, շրջանի սահմաններում բաշխում եւ կուսակցութեան ուժերն ու միջոցները յեւ վարում եւ շրջանային զանաւարկը: Շրջանային կոմիտեն համապա-

տասխան ֆրակցիաների միջոցով ուղղութիւնն և տալիս խորհուրդների, արհեստակցական միութիւնների, կոոպերատիվ յեւ այլ միավորների աշխատանքներին, ինչպես յեւ անմիջականորեն ուղղութիւնն և տալիս կոմյերիտմիութեան աշխատանքներին։

Շրջանային կոմիտեն կենտկոմի սահմանած ձեւով ու ժամանակամիջոցում իր գործունեութեան մասին հաշվետուութիւնն և տալիս մարզային (յերկրային) կոմիտեյին (կամ ազգ. ԿԿ Կենտկոմին)։

46. Շրջանային կոմիտեները կոնֆերանսների միջոցով ազգային ժամանակամիջոցում պարբերաբար ինֆորմացիոն զեկուցումներ են տալիս քաղաքային ու ռայոնական կուսակցական կազմակերպութիւնները ընդհանուր ժողովին կամ կոնֆերանսին։

Բացի այդ, շրջանային կոմիտեները հրավիրում են ընդլայնած պլենումներ կամ շրջանային խորհրդակցութիւններ՝ բաղկացած ռայկոմների ու խոշոր բջիջների (անմիջականորեն շրջկոմին յենթակա) ներկայացուցիչներից։

47. Խոշոր շրջանային քաղաքներում վերադաս կուսակցական կոմիտեյի թույլտվութեամբ կարող են կազմակերպվել ռայոնական կազմակերպութիւններ՝ նահանգական քաղաքների ռայոնական կոմիտեյի հավասար իրավունքներով։

VIII. ԳԱՎԱՌԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒ-

ԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ.

48. Գալառային կոնֆերանսը լսում և յեւ հաստատում գալառային կոմիտեյի, վերաստուգիչ հանձնաժողովի, նահանգական վերահսկիչ հանձնաժողովի լիազորի զեկուցումները, քննութեան և առնում գալառի կուսակցական, խորհրդային, տնտեսական ու արհեստակցական աշխատանքների հարցերը, ընտրում և կոմիտե, վերաստուգիչ հանձնաժողով յեւ նահանգական կոնֆերանսի պատգամավորներ։

Կոնֆերանսը հրավիրվում և վեց ամիսը մեկ անգամ։

49. Գալառային կոմիտեն ընտրվում և գալառային կոնֆերանսներում, Գալառ-

ռային կոմիտեն իր միջից ընտրում է մի բյուրո՝ բաղկացած վոչ ավելի 5—7 հոգուց, վորոնց թվում պետք է լինեն առնվազն յերեք ընկերներ՝ ազատված ամեն տեսակի աշխատանքներից, բացի կուսակցականից:

Գավառային կոմիտեյի բարտուղարի համար պարտադիր է յերեք տարվա կուսակցական ստաժ յեւ վերադաս կուսակցական մարմնի հաստատումը (միմիայն այդ վերադաս մարմնի թույլտվությամբ կարելի յե բացառություն անել ստաժի նկատմամբ):

50. Գավառային կոմիտեն նահանգական կոմիտեյի թույլտվությամբ հաստատում է գավառի վոչոստային յեւ գավմասային կազմակերպություններն ու բջիջները, գավառի սահմաններում կազմակերպում է զանազան կուսակցական հաստատություններ, ղեկավարում է նրանց գործունեյությունը, կազմակերպում է գավառային նշանակություն ունեցող

իր բոլոր ծեռնարկությունները, կազմակերպում է վոչոստային բջիջների ներկայացուցիչների խորհրդակցություններ յեւ վարում է գավառային կուսակցական գանձարկը:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ. — Գավառային կուսակցական կոմիտեն կուսակցական գրական նություն և կուսակցական որդան կաբող է հրատարակել միմիայն նահանգական կոմիտեյի թույլտվությամբ:

51. Գավառային կոմիտեն գավառի սահմաններում կուսակցական փրակցիաների միջոցով ուղղություն է տալիս գավառային գործադիր կոմիտեյի, ինչպես յեւ արհեստակցական կազմակերպությունների, կոոպերատիվ յեւ այլ միավորումների աշխատանքներին, ինչպես յեւ անմիջակաւորեն ուղղություն է տալիս կոմիտեի միութեան կազմակերպությունների աշխատանքին:

**IX. ՎՈՒՈՍՑԱՅԻՆ (ԹԱՅՈՒՆԱԿԱՆ)
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ.**

52. Վոլոստի բարձրագույն մաքմին ե տվյալ վոլոստի կուսակցական անդամների ընդհանուր ժողովը:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.— Ընդարձակ վոլոստներում, վորտեղ ընդհանուր ժողով հրավիրելը պիտի է, թույլատրվում է ընդհանուր ժողովը փոխարինել վոլոստային կոնֆերանսով: Այդպիսի կոնֆերանսներ հրավիրվում են առնվազն յերեք ամիսը մեկ անգամ:

53. Վոլոստային (ռայոնական) ընդհանուր ժողովը հրավիրվում է առնվազն ամիսը մեկ անգամ: Ընդհանուր ժողովը ա) վճռում է կուսակցության անդամների ընդունելության ու վտարման հարցերը՝ ներկայացնելով իր վորոշումները վերադաս կուսկոմիտեներին ի հաստատության, բ) քննություն է առնում յեվ հաստատում է վոլոստային կոմիտեյի հաշվետվությունը, գ) ընտրում է վոլոստային

կոմիտե, դ) պատգամավորներ ե ընտրում զավառային յեվ այլ կոնֆերանսների համար, ե) քննում ու հաստատում է վոլոստային գործադիր կոմիտեյի ֆրակցիայի հաշվետվությունը:

54. Վոլոստային կոմիտեն ընտրվում է վոլոստի կուս. ժողովում կամ կոնֆերանսում վեց ամիս ժամանակով: Վոլոստային կոմիտեյի բարտուղարների համար պարտադիր է մի տարվա կուս. ստաժ:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.— Այն վոլոստներում, վորտեղ 3-ից պակաս գյուղըջիջներ կան, վոլոստային կոմիտե չի կազմակերպվում. գավառային կոմիտեներն այդ շրջանների վոլոստային կենտրոնի բըջիջներին կարող են հանձնարարել կատարել վոլոստային կազմակերպության առանձին պարտականությունները:

55. Վոլոստային (ռայոնական) կոմիտեն գումարվում է առնվազն յերկու շաբաթը մեկ անգամ:

56. Վոլոստային (ռայոնական) կոմիտեն ուղղվելով է տալիս ու ղեկավար

րում ե վոլոստային (ռայոնի) բոլոր կազմակերպությունների աշխատանքները, կատարում ե կուսակցության բոլոր անդամների տոմարագրումը, կազմակերպում ե գրականության բաշխում, միտինգներ, դասախոսություններ յեւ ալ, կազմակերպում ե նոր բջիջներ ու ներկայացնում ե գավառային (շրջանային) կոմիտեյին ի հաստատություն, վարում ե կուսակցության վոլոստային (ռայոնական) դրամարկը, ամիսը մեկ անգամ իր գործունեյության մասին հաշվետւություն ե ներկայացնում գավառային (շրջանային) կոմիտեյին, կուսակցական փրակցիայի միջոցով ուղղություն ե տալիս վոլոստային (ռայոնական) գործադիր կոմիտեյի աշխատանքներին:

Մ. ԿՈՒՍԱԿՅԱԿԱՆ ԲՁԻՋՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ.

57. Կուսակցական կազմակերպության հիմքը կուսակցական բջիջն ե: Բջիջը հաստատւում ե շրջանային, գավառային կամ

ռայոնական կոմիտեյի կողմից՝ առնվազն կուսակցության յերեք անդամների կազմով:

58. Մեծ թվով բանվոր ունեցող խոշոր ձեռնարկություններում՝ ամբողջ ձեռնարկությունն ընդգրկող համագործարանային բջիջներում կարող են կազմակերպվել բջիջներ ըստ ցեխերի (ցեխ-բջիջներ), ըստ վորում յուրաքանչյուր առանձին ղեկւրում ալ բջիջները հաստատւում են շրջանային կոմիտեյի (գավկոմի) կամ ռայկոմի (քաղաքներում) կողմից:

59. Բջիջն այն կազմակերպությունն ե, վորը բանվորա-գյուղացիական մասսաներին կապում ե տվյալ վայրի կուսակցական ղեկավար մարմնի հետ: Բջիջն նպատակն ե՝ 1) կուսակցության լոզունգներն ու վորոշումները կիրառել մասսաներում. 2) նոր անդամներ գրավել ու նրանց դաստիարակել. 3) աջակցել տեղային կոմիտեյին՝ նրա կազմակերպչական ու ագիտացիոն աշխատանքներում. 4) վորպես

կուսակցական մարմին, ակտիվ կերպով մասնակցել յերկրի տնտեսական ու քաղաքական կյանքին:

60. Ընթացիկ աշխատանքները վարելու համար քիջն ընտրում ե մի բյուրո՝ վեց ամիս ժամանակով:

Բջջի քարտուղարի՝ համար պարտադիր ե առնվազն մեկ տարվա կուսակցական ստաժ. բացառութիւն թույլատրվում ե միմիայն շրջկոմի (գավկոմի) կամ ռայկոմի (քաղաքներում) համաձայնութեամբ:

XI. ՎԵՐԱՀՍԿԻՋ ՀՍ.ՆՁՆԵԹՈՂՈՎՆԵՐԻ Մ Օ Ս Ի Ն.

61. Համ. ԿԿ. (բ) միասնականութեան ու հեղինակութեան ամրապնդման գործում կուսակցութեանն աջակցելու, բանփոր դասակարգի լավագոյն մասերը կուսակցութեան շարքերը ներգրավելու, կուսակցութեան անդամների կողմից Համ. ԿԿ. (բ) ծրագրի ու կանոնադրութեան խախտման դեմ պայքարելու, ամեն տեսակետից

խորհրդային մարմինների գործունեութեան մեջ կուսակցական գիծն ապահովելու յեվ խորհրդային ու տնտեսական ապարատի լավացման ու պարզացման համար միջոցներ մշակելու նպատակով՝ մարզային (область), յերկրային, նահանգական յեվ շրջանային կոնֆերանսներում ընտրվում են վերահսկիչ հանձնաժողովներ, փորոնք հաշվետու յեն նրանց ընտրող համապատասխան մարմինների առաջ:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.- Շրջանային Վ. Հ. կազմակերպվում են Կենտկոմի ու Համ Կ.Կ. (բ.) ԿՎՀ-ի թույլտվութեամբ:

62. Վերահսկիչ հանձնաժողովների վորոշումները չեն կարող փոխվել համապատասխան կուսկոմների կողմից, բայց ուժի մեջ են մտնում միայն վերջիններիս համաձայնութեամբ յեվ նրանք են, վոր կենսագործում են այդ վորոշումները:

Անհամաձայնութեան դեպքում հարջը միացյալ նիստ ե փոխադրվում: Յեթե կոմիտեյի հետ համաձայնութիւն չի

կայանում, հարցը համապատասխան կուսակցական կոնֆերանսի կամ վերադաս վերահսկիչ հանձնաժողովի կամ կուսակցության համագումարի լուծման ե դրվում:

Ա. ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ՎԵՐԱՀԱՅԿՁ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ
Մ Ա Ս Ի Ն.

63. ԿՎՀ ընտրվում է առավելագույն աշխատողներից ու դուրազացիներից վորոնք անհրաժեշտ չափի կուսակցական, խորհրդային, տնտեսական կամ անմիջական արտադրական փորձ ունեն: ԿՎՀ աշխատողները, վորոնք նշանակված են անմիջականորեն ԿՎՀ կամ ԲԴՏ ում աշխատելու համար, պետք է ունենան առնվազն տաս տարվա կուսակցական ստաժ: ԿՎՀ աշխատողները, վորոնք աշխատում են տեղային մարմիններում - վոչ պակաս, քան յոթ տարվա ստաժ յեվ դազգյանի բանվորներն ու գյուղացիները հինգ տարվա ստաժ:

64. ԿՎՀ անդամները չեն կարող լինել միաժամանակ նախեվ Կենտկոմի ան-

դամ յեվ չեն կարող զբաղել վարչական ու տնտեսական պոստեր:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ. - Բացառություններ թույլատրվում են յուրաքանչյուր անգամ Համ.Կ.Կ. (բ) Կենտկոմի և ԿՎՀ-ի նախագահության հատուկ թույլտվությամբ:

65. ԿՎՀ պրենումը հրավիրվում է յերեք ամիսը մի անգամ: Պրենումների միջրնթաց ժամանակամիջոցում ԿՎՀ մարմինների ընթացիկ աշխատանքները ղեկավարելու համար կազմվում է նախագահություն՝ բաղկացած 21 անդամից ու իննը թեկնածուից յեվ վերջինիս գործադիր մարմին - քարտուղարություն, ինչպես յեվ կազմվում է ԿՎՀ ի կուսկոլլեգիա - Համ. Կ. Կ. (բ) կուսակցական ետիկայի, կանոնադրության ու ծրագրի խախտման գործերը քննելու համար:

66. Կուսակցական համագումարներին ու կոնֆերանսներին՝ Համամիութենական ազգ. կոմկուսների յերկրային, մար-

զային, նահանգային, շրջանային, գավառային յեւ պլն, ինչպէս յեւ պլնումներին, խորհրդակցություններին, նիստերին ու ժողովներին ԿՎՀ անդամները մասնակցում են խորհրդակցական ծայնի իրավունքով:

Համ. ԿԿ (բ) Կենտկոմի պլնումներին ներկա յեն լինում միայն ԿՎՀ նախագահության անդամներն ու թեկնածուները: Այն դեպքում, յերբ հրավիրվում են Կենտկոմի ու ԿՎՀ-ի միացյալ պլնումներ, ԿՎՀ անդամները մասնակցում են այդ պլնումներին վեռական ծայնի իրավունքով:

ԿՎՀ նախագահությունը յերեք անդամ ու յերեք տեղակալ ե ուղարկում մասնակցելու Կենտկոմի Քաղ. Բյուրոյի աշխատանքներին յեւ հինգ անդամ ու հինգ տեղակալ — մասնակցելու Կենտկոմի Կազմ. բաժնի ու Քարտուղարության նիստերին, խորհրդակցական ծայնի իրավունքով:

67. ԿՎՀ իրավունք ունի իր իրավասության սահմաններում հանձնարարու-

թյուններ անելու կուսակցության բոլոր անդամներին ու կուսկազմակերպություններին:

Բ. Ա. ԶԳ. Կ. Կ. - Ի, ՄԱՐԶԱՅԻՆ (ՅԵՐԿՐԱՅԻՆ), ՆԱՀԱՆՔԱԿԱՆ ՈՒ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՎԵՐԱՀԱՅԻՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ.

68. Ազգ. ԿԿ ԿՎՀ-ի, մարզային (յերկրային), նահանգական ու շրջանային ՎՀ անդամների յեւ թեկնածուների թիվը վորոշում ե Համ. Կ. Կ. (բ) Կենտ. Վ. Հ. համաձայն կազմակերպության գորեղության, շրջանի տնտեսության յեւ այլ առանձնահատկություններին:

ՎՀ անդամներն ու թեկնածուներն ընտրվում են գլխավորապէս կուսակցական տեսակետից ամենատոկուն (выдержаны) բանվորներից ու գյուղացիներից, ըստ վորում ազգ. կոմկուսերի ԿՎՀ ի յեւ շրջանային (յերկրային) ՎՀ ի համար — առնվազն. յոթ տարվա, իսկ սնացած ՎՀ-ների համար առնվազն հինգ տարվա ստաժ ունեցողներից, վորոնք ունեն կու-

սակցական, խորհրդային յեւլ արհեստա-
կցական աշխատանքի համապատասխան
փորձ յեւլ կարող են իրականացնել իսկա-
կան կուսակցական ու խորհրդային վերա-
հսկողությունը:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.— Բացատրություններ թույ-
լատրվում են ՀԱՄԿԿ (Բ.) Կենտկոմի
և ԿՎՀ-ի համաձայնությամբ:

69. ՎՀ-ի անդամները չեն կարող միա-
ժամանակ լինել նախել կուսկոմի անդամ
յեւլ չեն կարող գրավել պատասխանատու
վարչական դիրքեր:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.— Բացառություն թույ-
լատրվում է միայն Համ.Կ.Կ. (Բ.) ԿՎՀ-ի
թույլտվությամբ:

70. ՎՀ պլենումն ընտրում է նախա-
գահություն յեւլ կուսկոլեգիա յեւլ առա-
ջադրում է ԲԳՏ կոլլեգիայի կազմը:

71. ՎՀ անդամներն ու թեկնածուներ-
ը մասնակցում են համապատասխան կուս-
կոմների պլենումի, կուսկոնֆերանսների յեւլ
խորհրդակցությունների նիստերին, իրենց
կազմակերպության սահմաններում խորհրդ-
դակցական ծայնի իրավունքով:

ՎՀ նախագահությունն իր անդամ-
ների մի մասին ուղարկում է մասնակցե-
լու համապատասխան կուսկոմների բյու-
րոնների նիստերին՝ խորհրդակցական ծայնի
իրավունքով:

72. Այն դեպքերում, յերբ ՎՀ յեւլ կուս-
կոմի վորոշումները միմյանցից տարբեր-
վում են, միացյալ նիստ է գումարվում:
Համաձայնության չգալու դեպքում հարցը
փոխադրվում է Համ.Կ.Կ. ԿՎՀ-յեթե խնդի-
րը վերաբերում է ազգային կոմկուսների
ԿՎՀ-ին, մարզային (յերկրային) ՎՀ-ն յեւլ
այն նահանգային ՎՀ-ն, վորոնք չեն մըտ-
նում ազգային կոմկուսների ԿՎՀ-ի կամ
մարզային (յերկրային) ՎՀ-ի մեջ: Նահան-
գային յեւլ շրջանային այն ՎՀ ի նկատ-
մամբ, վորոնք մտնում են ազգային կոմ-
կուսների ԿՎՀ յեւլ մարզային ՎՀ մեջ, հար-
ցը փոխադրվում է համապատասխան ազ-
գային կոմկուսի ԿՎՀ կամ մարզային (յեր-
կրային) ՎՀ:

73. ՎՀ իր իրավասության սահման-

ներում իրավունք ունի հանձնարարություններ տալու կուսակցութեան բոլոր անդամներին յեվ կազմակերպություններին:

Գ. ՎԶԼԻՍՉՈՐՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ.

74. ՎՀ մարմինների յեվ կուսակցութեան կազմակերպությունների յեվ բանվորական ու գյուղացիական լայն մասսայի միջով անմիջական ու կենդանի կապն իրականացնելու նպատակով՝ կազմվում ե ՎՀ լիազորների ինստիտուտ՝ կուսակցութեան շրջանային յեվ գավառային կազմակերպություններում:

75. ՎՀ լիազորներին շրջանային կամ գավառային կուսկոնֆերանսները, առավելագույն հինգ տարուց վոչ պակաս ստաժ ունեցող յեվ կուսակցականորեն ամենից կոփված բանվորներից ու գյուղացիներից յեվ հաստատում են համապատասխան ՎՀ-ները:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.— Ցանկալի յե լիազորներին առաջ բաշել ՎՀ-ի անդամների շարքերին

76. Քաղաքական յեվ տնտեսական տեսակետներից ամենախոշոր ու նշանակելի ռայոններում ՎՀ լիազորներն ազատվում են բոլոր այլ աշխատանքներից, բացի կուսակցականից, բոլոր մյուս ռայոններում նրանք աշխատում են պաշտոնների համակցությամբ (совместительство):

77. ՎՀ լիազորներն իրավունք ունեն մասնակցելու համապատասխան կուսկոմիտեյի նիստերին, կուսկոնֆերանսներին, ՎՀ խորհրդակցություններին ու նիստերին՝ խորհրդակցական ծայնի իրավունքով:

XII. ԿՄԲՄԻՐ ԲՄԵԱԿԻ ԿՈՒՍԿԱԶՄԱ-ԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ.

78. Կարմիր բանակում յեվ Կարմիր նավատորմում կուսակցական աշխատանքի ընդհանուր ղեկավարությունն իրականացնում ե ԲԳԿԲ-ի (բանվորա-գյուղացիական Կարմիր բանակի) Քաղաքական Վարչությունը, վորպես Կենտկոմի զինվորական բաժին: ԲԳԿԲ-ի Քաղվարչությունը (ՊՈԻԲ)

իր ղեկավարութիւնն իրականացնում ե իր կողմից նշանակվող քաղբաժինների (ճակատների, զինվորական շրջանների, նավատորմների, բանակների, դիվիզիաների), զինկոմիտեների յեւ համապատասխան բանակային կոնֆերանսներում ընտրվող կուսակցական հանձնաժողովների միջոցով:

Բջիջներն ու կուսկոլլեկտիվները Կարմիր բանակում յեւ նավատորմում աշխատում են կենտկոմի կողմից հաստատվող հատուկ հրահանգների հիման վրա:

79. Զինվորական շրջանների, նավատորմների յեւ բանակների քաղբաժինների պետերի համար պարտադիր ե յոթնամյա կուսակցական ստաժ, դիվիզիաների յեւ թրիգադաների քաղբաժինների պետերի համար՝ չորսամյա կուսակցական ստաժ:

80. Կուսակցական հանձնաժողովներ վարում են կուսակցութեան անդամների յեւ թեկնածուների ընդունման յեւ վտարման գործերը յեւ հետեւում են կուսակցութեան ծրագրի ու կանոնադրութեան

խախտմանը: Հանձնաժողովի անդամների համար պարտադիր ե հնգամյա կուսակցական ստաժ:

81. Կարմիր բանակում յեւ նավատորմում կուսակցութեան անդամների ու թեկնածուների նշանակման յեւ տեղափոխութեան իրավունքը պատկանում ե համապատասխան քաղմարմիններին:

Ղեկավար կուսակցական աշխատավորների (հրամանատարական յեւ քաղբական կազմ) տեղափոխումները համաձայնեցնելու կարգը սահմանվում ե Կենտկոմի հրահանգներով:

82. Քաղմարմինները պարտավոր են սերտ կապ պահպանել տեղական կուսակցական կոմիտեների հետ՝ վերջինների աշխատանքներին քաղմարմինների ղեկավարների յեւ զինկոմիտեների մշտական մասնակցութեան միջոցով, ինչպես յեւ կուսկոմներում սխտեմատիկաբար զինվորական մասերի քաղաշխատանքի մասին քաղմար-

մինների պետերի ու զինկոսների զեկուցումներ լսելու միջոցով:

Թեկնածուներ ընդունելու, թեկնածությունից կուսակցության անդամ փոխադրելու, կուսակցական կանոնադրության խախտումների դեմ պայքարելու գործում կուս. հանձնաժողովների աշխատանքի ղեկավարությունը տեղային կուսկոմները յեւ վերահսկիչ հանձնաժողովները կենսագործում են՝ դիվիզիայի յեւ շրջանային կուս. հանձնաժողովներում կուսակցական աշխատանքի վիճակի մասին սիստեմատիկաբար զեկուցումներ լսելով յեւ այդ կուս. հանձնաժողովներին համապատասխան հրահանգներ տալով:

XIII. ԿՈՒՍԱԿՅՈՒՄ. ԴԻՍՅԻՊԼԻ-

ՆԻ ՄԱՍԻՆ.

83. Խստագույն կուսակցական դիսցիպլինը (կարգապահությունը) կուսակցության բոլոր անդամների ու բոլոր թեկնածուների յեւ բոլոր կուս. կազմակերպու-

թյունների առաջնագույն պարտականությունն է: Կուսակցական կենտրոնների վորոշումը պետք է իրականացնել արագ յեւ ճիշտ կերպով: Միյնվնույն ժամանակ կուսակցության ներսում կուսակցական կյանքին վերաբերող բոլոր վիճելի հարցերի քննությունը միանգամայն ազատ է՝ մինչեւ այդ հարցերի մասին վորոշում ընդունելը:

84. Վերադաս կազմակերպությունների վորոշումները չկատարելուն յեւ կուսակցության հանրային կարծիքով հանցավոր ճանաչված այլ վարմունքներին (проступки) հետևվում է. կազմակերպությունների համար՝ հանդիմանություն, ժամանակավոր կոմիտեյի նշանակում բարձրից յեւ ընդհանուր վերացուցակաբրում (կազմակերպության ցրումն): Կուսակցության անդամների համար՝ այս կամ այն տեսակի հանդիմանություն (նկատողություն, կշտամբանք յեւ ալն), հրապարակային հանդիմանություն, ժամանակավոր

հետացում պատասխանատու կուսակցական յեվ խորհրդային աշխատանքից, վրտարում կուսակցությունից, վտարում կուսակցությունից՝ հայտնելով հանցանքի մասին վարչական յեվ դատական մարմիններին: Թեկնածու փոխադրելը, վորպես կուսակցական պատժի միջոց, արգելվում ե:

85. Դիսցիպլինար հանցանքները քրնում են ընդհանուր ժողովները յեվ վերահսկիչ հանձնաժողովները՝ սովորական կարգով, համապատասխան լինատանցիաներում:

XIV. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԴՐՍՄԱԿԱՆ

ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ.

86. Յուրաքանչյուր կազմակերպության դրամական միջոցները կազմվում են անդամավճարներից, բարձր կուսակցական կազմակերպությունների նպաստներից (սուբսիդիա) յեվ այլ յեկամուտներից:

87. Անդամավճարները կուսակցության անդամների յեվ թեկնածուների հա-

մար՝ սահմանվում են նրանց աշխատավարձի կես տոկոսից վոչ պակաս: Սահմանվում ե անդամավճարի չափի չորս կատեգորիա՝ համաձայն աշխատավարձի կոպարի. առաջին կատեգորիան վճարում ե կես տոկոս, յերկրորդ կատեգորիան՝ մեկ տոկոս, յերրորդ կատեգորիան՝ յերկու տոկոս, չորրորդ կատեգորիան՝ յերեք տոկոս:

88. Անորոշ աշխատավարձ ստացող անձների, որինակ, գյուղագիների անդամավճարների չափը սահմանում են տեղային նահանգական կոմիտեները:

89. Բոլորովին ազատվում են անդամավճար տալուց զործագուրկները յեվ սոցիալական ապահովության նպաստով ապրողները (հաշմանդամները յեվ զառամյալները):

90. Մուտքի վճարները զանձվում են թեկնածու ընդունելիս՝ ստացած աշխատավարձի յերեք տոկոսի չափով, յեվ այդպիսի վճարումներից վոչվոր չի ազատվում:

91. Առանց հարգելի պատճառի յերեք ամիս անդամավճարներ չվճարած կուսակցութեան անդամներն ու թեկնածուները կուսակցութեան ղեկավարաց հետ յանդիմանում, վերջին ամսին հայտնվում ե ընդհանուր ժողովին՝ ի զիտութիւն:

92. Անդամավճարների յեւ կուսակցական հատկացումների զանձման կարգը սահմանվում ե հատուկ հրահանգով:

**XV. ՖԻՆԱՆՍԱՆԵՐՆ ԹՐՏԱԿՈՒՍԸ.
ԿՅԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ
ՆԵՐՈՒՄ.**

93. Վոչ պակաս, բան կուսակցութեան յերեք անդամ ունեցող բոլոր համագումարներում, խորհրդակցութիւններում յեւ ընտրովի մարմիններում (խորհրդային, արհեստակցական, կոոպերատիվ յեւ այլն) կազմակերպվում են ֆրակցիաներ, վորոնց խնդիրն ե՝ բազմակողմանի կերպով ուժեղագնել կուսակցութեան ազդեցութիւնը, կենսագործել նրա քաղաքա-

կանութիւնն արտակուսակցական միջավայրում յեւ կուսակցական վերահսկողութիւնը հիշատակված բոլոր հաստատութիւնների ու կազմակերպութիւնների աշխատանքի վերաբերմամբ:

Ընթացիկ աշխատանքների համար ֆրակցիաները կարող են ընտրել բյուրոներ:

94. Վորեւիւ կազմակերպութեան ֆրակցիային վերաբերող հարցեր կուսակցական կոմիտեյում քննելիս՝ կազմակերպութեան ֆրակցիան իր ներկայացուցիչներն ե ուղարկում համապատասխան կոմիտեյի նիստերին՝ խորհրդակցական ծայնի իրավունքով:

95. Ֆրակցիաներն, անկախ իրենց նշանակութիւնից, ամբողջապես յենթարկվում են համապատասխան կուսկազմակերպութիւններին: Բոլոր այն հարցերում, վորոնց վերաբերմամբ գոյութիւն ունեն համապատասխան կուսակցական կազմակերպութիւնների որինական վորոշումներ,

Ֆրակցիաները պարտավոր են խստիվ յեւ
անշեղ կերպով հետեւիլ այդ վորոշումնե-
րին: Կոմիտեն իրավունք ունի Ֆրակցիայի
կազմի մեջ մտցնել յեւ նրանից հեռացնել
ամեն մի կուսանդամի՝ անպայման հայտ-
նելով Ֆրակցիային իր վորոշման պատ-
ճառները, ընդ սմին յետ կանչելն ու նոր
անդամ մտցնելը պետք է կատարվի հա-
մաձայն այն արտակուսակցական մարմնի
կանոնադրության ու կանոնների, վորին
առնթեր աշխատում է Ֆրակցիան: Իրենց
ներքին կյանքի յեւ ընթացիկ աշխատանքի
հարցերում Ֆրակցիաներն ինքնավար են:

Ֆրակցիայի իրավասության մեջ մտ-
նող վորեւի հարցում կուսակցական կոմի-
տեյի յեւ Ֆրակցիայի միջեւ եյական տա-
րածայնություն ծագելու դեպքում կոմի-
տեն պարտավոր է կրկին անգամ բննել
այդ հարցը Ֆրակցիայի ներկայացուցիչ-
ների հետ միասին յեւ ընդունել Ֆրակ-
ցիայի անհապաղ կատարմանը յենթակա
վերջնական վորոշում:

96. Այն կազմակերպություններում,
վորոնց մեջ աշխատում է Ֆրակցիան, բո-
լոր կարեւորագույն պաշտոնների թեկնա-
ծուներին նշանակում է Ֆրակցիան՝ հա-
մապատասխան կուսակցական կազմա-
կերպության հետ միասին: Նույն այս
կարգով է կատարվում մի պաշտոնից
մյուսին փոխադրելը:

97. Քաղաքական նշանակություն ու-
նեցող յեւ Ֆրակցիայի բննությանը յեն-
թակա բոլոր հարցերը պետք է բննվեն կո-
միտեյի ներկայացուցիչների մասնակցու-
թյամբ:

98. Այն հարցերը, վորոնք յենթակա
յեն Ֆրակցիայի աշխատանքի միջավայր
հանդիսացող անկուսակցական կազմակեր-
պության լուծմանը յեւ ունեն սկզբունքա-
յին նշանակություն, ինչպես յեւ բոլոր այն
հարցերը, վորոնց առթիվ կոմմունիստների
համաձայնեցրած յելույթ է պահանջվում,
պետք է նախապէս բննվեն Ֆրակցիայի
ընդհանուր ժողովում կամ բյուրոյում:

99. Վորեվե արտակուսակցական կազմակերպության ֆրակցիայում լուծված յուրաքանչյուր հարցի առթիվ ֆրակցիայի բոլոր անդամները տվյալ կազմակերպության ընդհանուր ժողովում պարտավոր են քվեարկել միաձայն: Այս կանոնը խախտողները յենթարկվում են պատժի կարգապահական միջոցների սովորական կարգով համաձայն կանոնադրության:

100. Արտակուսակցական մարմիններին սուրնթեր գործող ֆրակցիաներն անմիջականորեն չեն հարաբերվում ստորագաս մարմինների ֆրակցիաների հետ: Իր վորոշումները կուսակցական գծով անցկացնելու անհրաժեշտության դեպքում՝ այս կամ այն ֆրակցիան այդ վորոշումներն իրագործել և տալիս համապատասխան կուսակցական կոմիտեյի միջոցով (կոմիտեյի բարտուղարի յիվ ֆրակցիայի բյուրոյի անդամի ստորագրությունը կրող գրությամբ):

ՀԱՄ. 4. 4. XV ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ ՎՈՐՇՈՒՄՆԵՐԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱԿԱՆ ԱՌԱՆՋԻՆ ՀԱՐՑԵՐԻ ԱՌԹԻՎ.

1. Ի փոփոխուսն կանոնադրության, համամիութենական կուսակցական համագումարները հրավիրել վոչ պակաս, քան յերկու տարին մեկ անգամ:

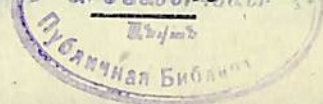
2. ԿՎՀ-ի պլենումները հրավիրվում են 3 ամիսը մեկ անգամ, համագումարից համագումար ընկնող ժամանակաշրջանում: ԿՎՀ-ի որգանների բոլոր ընթացիկ աշխատանքները ղեկավարելու համար կազմակերպվում և պրեզիդիում 21 անդամից, 9 թեկնածուից. կազմվում և նույնպես ԿՎՀ-ի կուսկոլլեգիա Համ. 4. 4. ծրագրի ու կանոնադրության յեվ կուսակցական ետիկայի խախտման գործերը քննելու համար:

3. ԿՎՀ-ի պրեզիդիումը Բաղբյուրոյ յե ուղարկում չորս անդամ յեվ չորս թեկնածու:

4. Կուսակցության անդամները, վորոնք հրաժարվում են վերահսկիչ հանձնաժողովների հարցերին ճիշտ պատասխան

տալուց, անհապաղ հեռացվում են կուսակցութիւնից:

5. Համամիութենական դիսկուսսիան այն դեպքում ե միայն համարվում անհրաժեշտ, յեթե՝ ա) այս անհրաժեշտութիւնն ընդունվում ե, սուլագն, նահանգական կամ մարզային մասշտաբով տեղական միքանի կուսկազմակերպութիւնների կողմից. բ) յեթե Կ. Կ.-ի ներսււմ, կուսակցութիւն քաղաքականութիւն կարեւորագույն հարցերում բավականաչափ հաստատուն մեծամասնութիւն չկա. գ) յեթե, չնայած վոր Կենտկոմում հաստատուն մեծամասնութիւն կա, վորը վորոշ տեսակետի վրա յե կանգնած, այնուամենայնիվ Կ. Կ.-ն անհրաժեշտ ե համարում ստուգել իր քաղաքականութիւն հշտութիւնը՝ կուսակցութիւն մեջ դիսկուսիա բաց անելով: Ընդ սմին, քոլոր այս դեպքերում համամիութենական դիսկուսսիան կարող ե տկսվել ու կենսագործվել համալատասիւան վորոշումից հետո միայն:

ՀՀ Կոմիտե

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0178766

9155 6 40 487

—————